

WEEKBLAD VOOR INDIË.

TEVENS DAMESWEEKBLAD VOOR INDIË
ONDER HOOFDREDACTIE VAN M. VAN GEUNS.

Negende jaargang No. 29.

Soerabaja, 3 November 1912.

Uitgeefster: N. V. Soerabajasch Handelsblad en Drukkerijen, Soerabaja.

ABONNEMENTSPRIJS:

voor Indië f 3.75 per kwartaal

„ Nederland „ 3.75 „ „

BIJ VOORUITBETALING.

Afzonderlijke nummers à 30 cents.

BUREAU:

Sociëteitstraat, Soerabaja.

Hoofdvertegenwoordiger in Nederland:

D. Berreklouw, Overtoom 504,
Amsterdam.

VOOR PRIJSOPGAAF VAN

ADVERTENTIËN in dit WEEKBLAD

wende men zich tot

DE ADMINISTRATIE.

MEDEWERKERS: Henri Borel; Creusesol; W. van Delft; Dr. Ch. M. van Deventer; Mr. J. F. Dijkstra; Dr. A. A. Fokker; E. E. A. van Heekeren; A. F. Herrmann; S. Heymans Jz.; J. E. Jasper; Otto Knaap; Annade Savornin Lohman; J. J. Meyer; Frans Netscher; Mr. W. J. M. Plate; Dr. A. J. A. Prange; Dr. D. A. Rinkes; J. H. F. van de Wall; H. J. Wigman en anderen.

INHOUD van No. 29: „*Politiek onder den evenaar*, door M. van Geuns. — *De invrijding van den dam te Ketoclampu*, (geïllustreerd). — *Franz Schubert*, (geïllustreerd). — *Bij de Rechterlijke Macht VII*, door W. van Delft. — *Indische Fenkrassen*, door Ofoei. — *Raketten*, door Mr. J. F. Dijkstra. — *Wereldnieuws*, (geïllustreerd), door P. F. — *Scharreltje*, (Vervolg). — *Poupette, V.* Naar het Fransch van Marcel Prévost vertaald door Helène Fornier ten Brink. — *Inschrijving voor Palantouengan*. — *Feuilleton*.

Van het Bijblad voor Dames: *Over kinderspeelgoed en kinderboeken*, (Vervolg). — *Rondblik CLXXII*, door Anne-Marie. — *De nieuwe reisweg naar Indië*, (Vervolg), door M. Lindner van Vliet. — *G.* door Constance.

Van het Bijblad voor Sportnieuws en Ontspanningslectuur: *Voetbalsport*. — *Schaakrubriek*. — *De Indische Moppentrommel*. — *Allerlei*.

„Politiek” onder den evenaar.

In het *Weekblad voor Indië* van 6 October jl. heb ik reeds het een en ander gezegd over de rumoerige vorming der z.g. Indische Partij hier te lande.

Door het rumoer dat op de vluchtreis van de z.g. Bandoengsche deputatie over Java volgde, is de algemeene aandacht gevestigd op een politieke beweging, die wat haar innerlijke drijfkraft betreft, zeker nergens ter wereld haars gelijke heeft gehad. Men staat eenvoudig betoerd van de brutaliteit — Unverfrorenheit, zouden de Duitschers zeggen —, de onvoorbereidheid en de luidruchtigheid, waarmee de heeren Douwes Dekker cum suis zijn opgetreden.

In *Het Tijdschrift* van 15 October jl. zegt de heer D. D.:

„Impulsiviteit is een mooie eigenschap. Waarlijk.

„De deputatie-tocht was een impulsieve daad — maar

toch na maanden van voorbereiding. Dat lijkt in strijd met elkaar. Toch is dit niet het geval. Mijn idee was het, de stichting der Indische Partij eerst in 1913 te doen plaats hebben. Ik arbeid niet graag overhaast, al werk ik snel. Ik vond den tijd van voorbereiding — zes maanden dagbladactie — te kort. Maar de omstandigheden drongen en dreven tot eerdere uitlee.”

Welke omstandigheden? vraagt men.

Ik behoeft het antwoord op deze vraag niet te geven. Het is de heer F. H. K. Zaalberg, de redacteur van het *Bat. Nieuwsblad* en vriend van den heer Douwes Dekker, die licht verschaft.

In het nummer van 24 October jl. verhaalt de heer Z., die adviseur was (of is) van den Indischen Bond, hoe op de algemeene vergadering van deze vereeniging, den 25sten Augustus te Batavia gehouden, onverwacht verschenen eenige Bandoengsche heeren, onder wie de heer D. D., welke laatste — *geen lid van den Indischen Bond!* — het hoofdbestuur in staat van beschuldiging stelde! Klinkt het niet als in een operette?

Enfin, de heer Douwes Dekker joeg voor zijn ongeëvenaarde brutaliteit het hoofdbestuur — menschen zonder politieke ervaring — op de vlucht en wist zich en de zijnen zoogenoemd toegerust te krijgen met het mandaat den Indischen Bond te veranderen in een politieke organisatie.

In strijd met alle mogelijke politieke gebruiken, met de logica, met eerlijkheid en fatsoen; in strijd zelfs met de statuten van den Indischen Bond bemachtigden de tandoengsche inbrekers het mandaat en togen aan het propageeren.

Om op de boven gestelde vraag, in verband met het citaat uit *Het Tijdschrift*, terug te komen:

De heer Zaalberg verklaart als onpartijdige — *Bat. Nieuwsbl.* van 28 October jl. — dat in de zes maanden waarvan de heer D. D. repte, er nooit sprake van is geweest dat gearbeid werd ter voorbereiding van de oprichting eener Indische Partij.

Heel nuchter en overtuigend schrijft de heer Z.:

„De *Expres* was en is een gewone dagbladaak, een financiële zaak, gericht in de eerste plaats op voordeel ten behoeve der aandeelhouders, die hun geld er voor gegeven hebben. Dit sluit — behoudens de vrijheid van handelen die elk onafhankelijk journalist toekomt — uit, dat gezegd blad opgericht zou zijn met de uitgesproken bedoeling de vorming eener „Indische partij“ voor te bereiden, om eventueel orgaan dier partij te worden. De statuten van de naamlooze vennootschap die de *Expres* uitgeeft, leeren dan

ook niets anders.

Verder pakt de heer Z. uit (*Bat. Nieuwbl.* van 28 Oct.):

„Maar wat mij niet bevalt en wat ik hier ronduit wensch te zeggen is: de wijze waarop Douwes Dekker de vorming der Partij heeft samengekoppeld met de vooruitzichten der jeugdige dagblad-onderneming, waarvan hij directeur is.“

En daarop wordt door den heer Z. de gedachtengang van den heer D. D. als volgt gekarakteriseerd:

„Ik, Douwes Dekker, heb gedurende zes maanden in mijn courant de vorming der Partij voorbereid; ik acht nu den tijd gekomen om tot die vorming over te gaan; ik heb volkomen vrijheid als hoofdredacteur-directeur-voorloopig president der Partij; ik maak de *Expres* tot officieel orgaan. Dat is meteen goed voor... de *Expres* als het met de Partij goed gaat.“

Men bedenke wel dat het de heer Zaulberg een vriend van den heer D. D. is, die hem het bovenstaande in 't aangezicht slingert. Het is geen *vriend*, die den heer D. D. verdaacht maakt, het is een *vriend* die hem met zooveel woorden toevoegt: *Gij doet U voor als een onbaatzuchtige volksvriend, maar Uw doel is geen ander dan om voor de Expres abonnees te werrec!*

De vraag, welke omstandigheden den heer D. D. ertoe brachten reeds na zes maanden dagbladactie de *Expres*-partij — ik wil zeggen: de Indische Partij — te stichten, is feitelijk reeds beantwoord.

De heer D. D. is een jonge man, met een grootte impulsiviteit, maar alleen geschikt om de pen te voeren. Het beheer van een dagbladonderneming is bij hem in slechte handen. Niet omdat commercieele aanleg bij hem afwezig is, maar omdat hij zonder de geringste praktische ervaring is. Al de soesah, die tegenwoordig zijn deel is; al de krampachtige pogingen tot vergrooting van de *Expres* — al is Indische Partij; — hij zou ze voorkomen hebben, indien hij bij de oprichting van zijn krantenzaak de voorlichting had genoten van een deskundige met praktische inzichten. Iedere onderneming moet aan zekere gezonde eischen voldoen, en op grond van verkregen inlichtingen weet ik dat dit met de *Expres* niet het geval is. Van nabij met een dagbladonderneming bekend, kan ik niet anders verklaren, dan dat de voorwaarden om tot bloei te geraken, voor de *Expres* niet erg gunstig zijn.

Ik vermeld dit, niet om het genoemde blad te schaden — toen het ter wereld kwam, heb ik het met sympathieke woorden begroet —, maar om te doen uitkomen dat de krachten, waarvan de *Expres*-partij of Indische Partij het effect is, nog geruimen tijd zullen blijven werken.

Reeds zijn er teekenen dat leden der Indische Partij inzien, dat de heer E. F. E. Douwes Dekker in de eerste plaats directeur is van een courantenzaak en in de tweede plaats leider van de Indische Partij.

Hij heeft de fout gemaakt op de bijeenkomsten, door de propaganda-commissie belegd, nummers van de *Expres* in grooten getale te doen verspreiden. Een goed organisator zou zoo iets angstvallig vermeden hebben. Maar de heer D. D. voelde zich te veel directeur-hoofdredacteur van de *Expres*...

De leden van de Soerabajasche afdeling van de Indische Partij hebben besloten aan te dringen op de stichting van een *eigen partij-orgaan*; zij willen niets van de *Expres* weten, omdat deze courant aan enkele aandeelhouders behoort, die er eventueel de winst van zullen opstrijken.

Denzelfden gedachtengang vindt men bij den heer Zaulberg (*Bat. Nieuwbl.* van 28 Oct.). Deze schrijft, na den inval op de algemeene vergadering van den Indischen Bond te hebben verhaald:

„De Bandoengsche commissie — lees: Douwes Dekker — ging aan het werk. Hij behandelde aanstonds, zonder eenig overleg met het Bondsbestuur, zonder zich dienaangaande

van eenige instemming overtuigd te hebben, de Bondszaken in het openbaar, in de *Expres*. Maakte dus al dadelijk zijn blad tot een soort orgaan van den Indischen Bond; hem zelve tot verdediger van de Bondsbelangen. Tegen den tijd dat de commissie haar voorstellen had in te dienen zou de *Expres*, dagblad, het Bonds-Organ, dat om de veertien dagen verschijnt, zonder twijfel hebben kunnen verdringen.

Daar kwam, midden in deze actie achter de schermen, de bekende botte aanval van den Bond van Geneesheeren. Die aanval werd in de *Expres* het onderwerp van een Open Brief aan den Gouverneur-Generaal, een geschrift dat er op berekend was de hartstochten onder de Indo's te ontketenen. En die aanval van den Bond van Geneesheeren was het die „de omstandigheden“ bepaalde, welke drongen tot de „impulsieve daad“ van afzending der deputatie; de gelegenheid was te schoon, de Open Brief met hetgeen er aan was voorafgegaan een te mooi propagandamiddel, om er geen gebruik van te maken.

Er is dan ook een goed gebruik van gemaakt. De Open Brief heeft dienst gedaan. Maar van dat oogenblik dagteekent ook de overhaasting, de zwenking naar het alles-omvattende begrip Indiër; de vaagheid, in beginsel omschrijving; in één woord: het zoeken naar een formule om *Expres*-belang en idealisme te koppelen.

Ziedaar dan naar mijn overtuiging het geraamte der „Indische Partij.“

Tot zoover de heer Zaulberg, de vriend van den heer Douwes Dekker.

Die formule om *Expres*-belang en idealisme te koppelen, heeft den Bandoengschen voorman heel wat moeite gekost! De minder elegante bochten waarin hij zich gewrongen heeft, zal ik misschien nog eens aan de lezers van dit weekblad toonen. Hier geef ik een voorbeeld van beginselvastheid bij de drie-eenheid: Leider van de Indische Partij, Redacteur van *Het Tijdschrift* en Redacteur van *De Expres*.

Een inzender in het *Soer. Hand.* had den heer Douwes Dekker verweten dat hij sabotage had aanbevolen.

De aangevallene riposteerde hierop als volgt:

De man M. van Gemis geeft plaats aan een anonymen lafaard, die zich C. M. teekent, om klakkeloos te laten vertellen dat „de leider der Indischen Partij de sabotage heeft aanbevolen“, en dan wordt vooral flink gescholden op de lafhartige ellendelingen die tot sabotage aanzetten.

Heel beschaafd is D. D. — de reincarnatie van Mohamed — niet in zijn uitdrukkingen. Van iemand die partij-inbraak pleegt, is dit niet te verwonderen. Dit tusschen haakjes.

Een eindje verder verklaart de groote man:

Mijnerzijds geef ik hier als leider der Partij het parool dat sabotage bijna immer een verkeerd middel is, er niet moet worden toegepast.

In het nummer van *Het Tijdschrift* van 15 Aug. jl, plaatste D. D. een aanvangsartikel waarin hij het over „Daadpolitiek“ had. Hierin leest men o. a.

„Reeds winnen sabotage en syndicalisme terrein. Nu komt men op den richtigen weg. Van praatpolitiek tot daadpolitiek.

„Elke gelegenheid tot staking moet aangegrepen worden. De staking moet zoo algemeen mogelijk gemaakt worden. Evenwel — dit is niet meer dan een begun. Sabotage is een prachtig middel — en het is jammer dat het slechts individueel gebezigd kan worden. Syndicalisme kan tot een beteren vorm van sabotage uitgroeien.“

Er staat nog veel meer in het fraaie artikel; het bovenstaande echter is reeds voldoende.

Sabotage wint terrein; nu komt men op den richtigen weg!

Verder, nog duidelijker: *Sabotage is een prachtig middel!*

Twee maanden nadat de Bandoeng-profeet dit geschreven had, verklaarde hij op parool dat sabotage bijna immer een

verkeerd middel is en niet moet worden toegepast.²

Wat 'n beginselvastheid! Wat 'n verheffende moraliteit bij iemand, die zich opwerpt als partijleider! Welk mensch, die een weinig nadenkt en op goede trouw gesteld is, kan vertrouwen stellen in een man, die vandaag wit noemt wat hij gisteren zwart heette?

Er is nog heel wat meer. Maar dit artikel is reeds vrij groot. Nog dit.

De heer Zaalberg wijst op den operetteachtigen „Open Brief“ van D. D. aan den Landvoogd, naar aanleiding van de critiek der Indische artsen op de ongebreidelde toelating tot de Soerabajasche artsenschool.

In dezen Open Brief *drzigde* de schrijver met rollende oogen ten slotte met het „omkluwen“ van een wapen om de Hollanders weg te jagen (opdat eerlijke en beginselvaste lieden

² Er is later bewezen dat bovenstaand citaat uit zijn verband is gerukt. Maar het opnemen van artikelen over sabotage wijst erop dat de heer D. D. eenem sympathiseert!

V. G.

De inwijding van den dam te Ketoelampa.

Vrijdag 11 October had deze plechtigheid plaats. De Gouverneur-Generaal met den adjudant Boumeester en den Algemeenen Secretaris, Jhr. Mr. de Graeff, reed om 9 uur van het paleis per auto naar Bantar peteh, steeg daar uit en wandelde vergezeld van den directeur B. O. W., den resident van Ba-

als meneer D.D. het bestuur zouden overnemen).

Vlak daarop, vóór den aanvang van den propagandatocht verzendt D. D. uit Bandoeng een telegram aan den Gouverneur-Generaal met de bede zijn invloed aan te wenden, opdat de Indische jongens niet meer door volbloed-artsen worden uitgescholden. Dit vroolijke telegram werd onderteekend namens een afdeling van een *zich vormende partij*, dus een *afdeelingsoctus*, zooals de heer Zaalberg het teekenachtig zegt.

Ik ben er achter: de heer E. Douwes Dekker is een geboren acteur voor de opera buffa, de operette en het kluchtspel. Hij lijkt op een partijleider, zooals een kind met sabel en geweer op een hobbelpaard lijkt op een cavalerist. Hij is de levende bespotting van alles wat op ernst in het staatkundig leven lijkt.

Zijn aanhang... Nog zijn er velen, die zich aan zijn holle woorden een roes hebben gedronken en in dien roes blijven voortleven. Doch spoedig moet de nuchterheid terugkeeren en dat zal de reincarnatie van Mohamed inzien dat hij op zijn wijze de klucht der vergissingen heeft opgevoerd.

M. VAN GEUNS.

Berger, de heer Ament van Pandjong Oost, de directeur van landbouw, de heer Lovink, het lid van den raad van Indie, Ebbink, en de administrateurs der particuliere landen Pondok-Gedeh, Tjiloe Ar Kedoeng Halang en Tjomas.

Toen de Gouverneur-Generaal met gevolg in de feestloods was aangekomen, nam de directeur van B. O. W. het woord. Hij schetste de wording van dit werk, dat niet alleen voor de

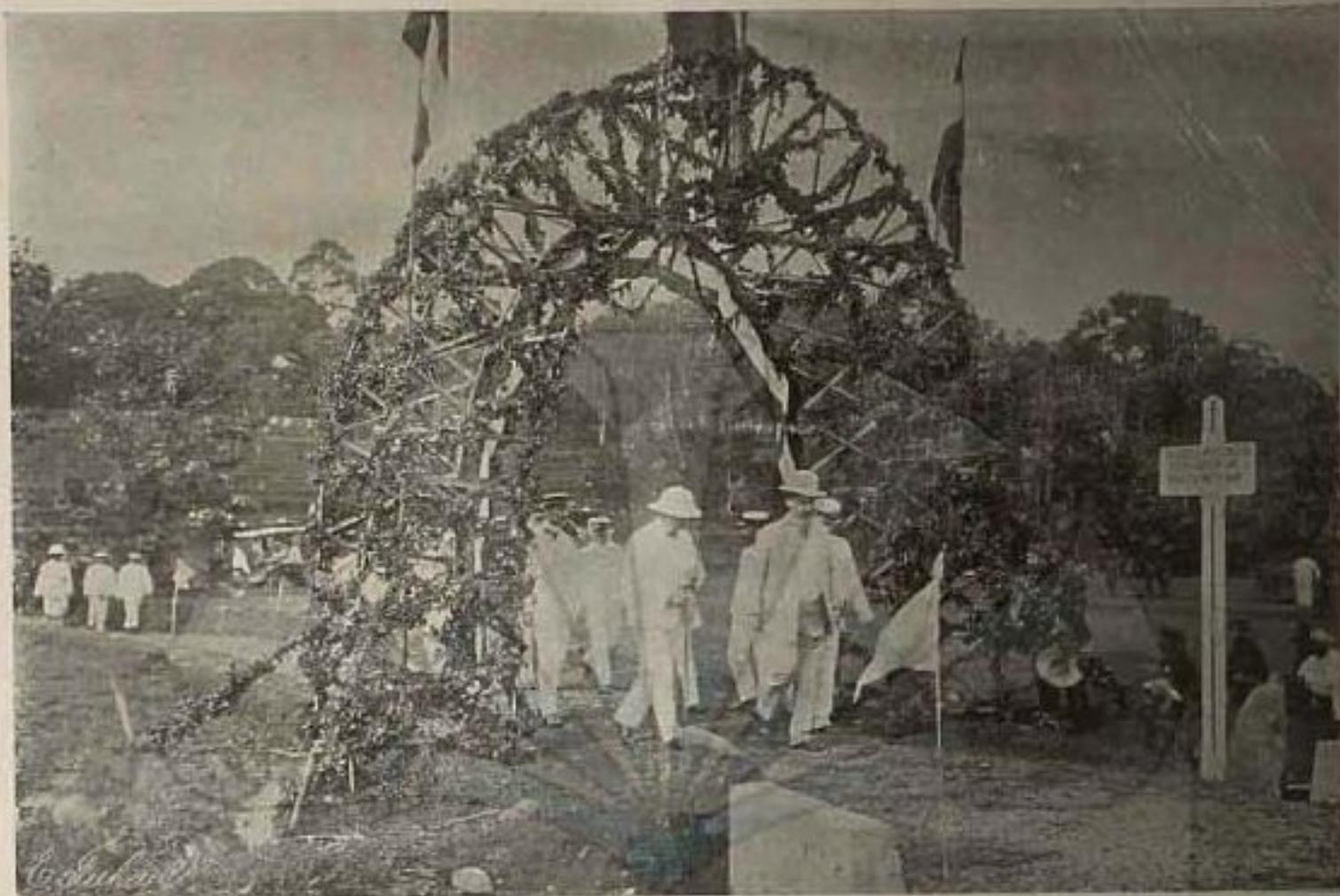
DE INWIJDING VAN DEN DAM TE KETOELAMPA

tavia, de assistent-residenten van Buitenzorg en Mr. Cornelis, de patijs en de met het werk belaste ingenieur Van Breen van Buitenzorg, Batavia en Mr. Cornelis naar de Tjiliwong.

Aan gene zijde, op Kedoeng Halang terrein was een loods gebouwd, voor de vele gasten die geloviteerd waren, de inwijding bij te wonen. Daar wachtten de dames Ament en den

vele landen, die hun water uit de kadi Baroe tappen van belang is, doch ook voor Batavia zelf, dat nu bevrijd zal zijn van de telkens terugkomende overstromingen en nu ook genoeg spulwater zal hebben.

De totale lengte van den dam is 74 Meter; 5 openingen zijn er in de inlaatsluis, 3 in de spuisluis, elk van 4 Meter breedte.

DE GOVERNIEUR-GENERAAL OP WEG NAAR DEN DAM

DE HEER FLAMAND OP DE BRUG.

Het geheele werk kostte ruim 80 mille inclusief de brug; 16 April 1911 begonnen, werd het werk begin October j.l. beëin-

digd. De ingenieur Van Breen heeft zoowel de projecten voor dit werk gemaakt als het werk uitgevoerd.

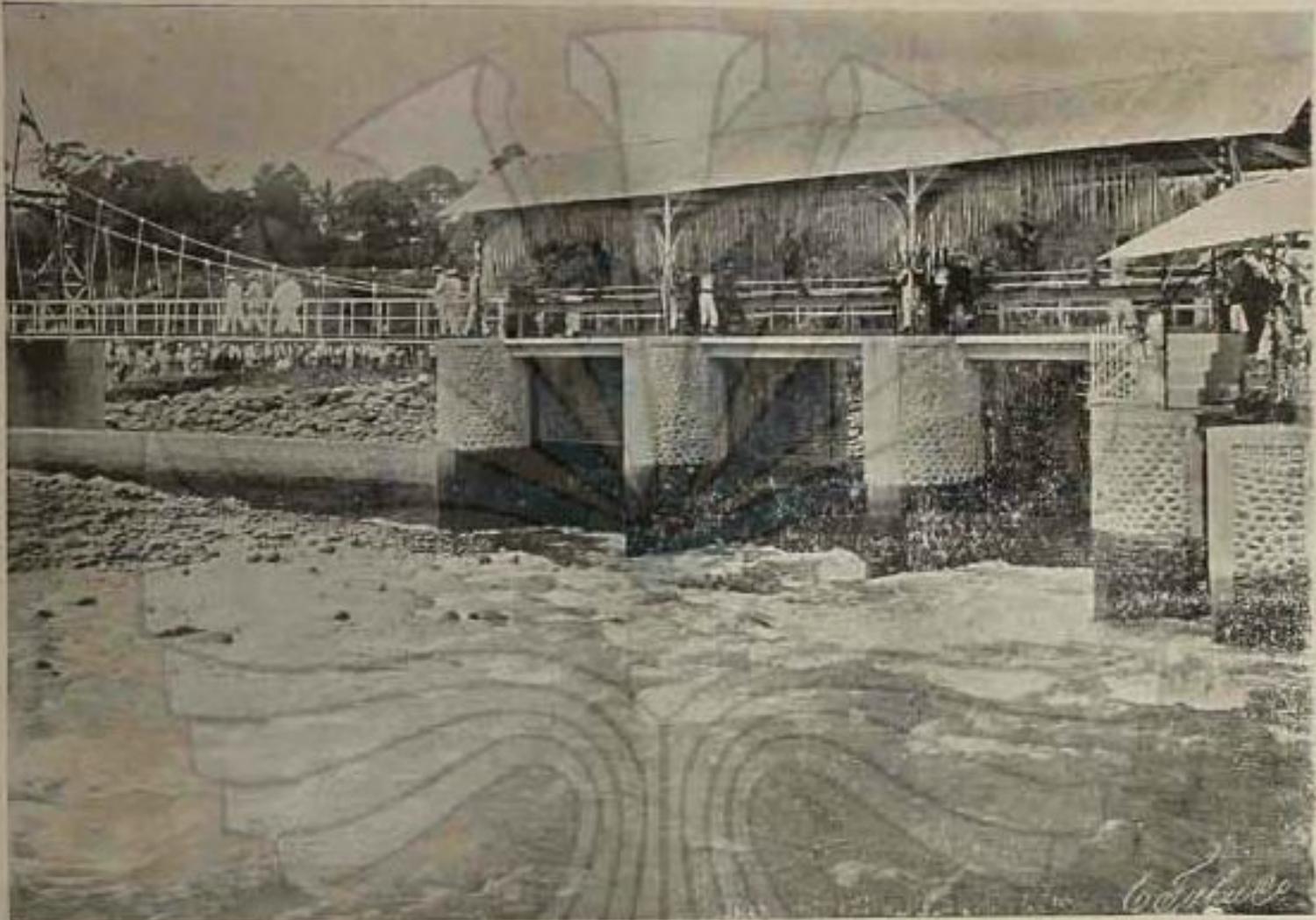
De directeur bracht hem hulde, preees ook den heer Flamaud voor zijn toewijding en bood hem een mandaat groot f. 500 ten geschenke aan.

Reeds 30 jaar geleden bestond het plan om te Ketoulampa een gemetselden dam te bouwen, doch er waren zoeveel bezwaren aan dien bouw verbonden, dat die telkens werd uitgesteld.

Eerstens het smalle rivierdal, de aard van het rivierbed en de door de ontwoording van de Goden steeds heviger wordende bandjirs.

Ten slotte verzoekt de directeur van B. O. W. den landvoogd, om persoonlijk te willen medewerken om de spuiskuis voor de eerste maal in gebruik te stellen, aan welk verzoek de Gouverneur-Generaal minzaam voldeed.

Na het vertrek van den landvoogd bleef men nog lang gezellig bijeen en menig glas champagne werd geledigd op den goeden afloop van dit belangrijke werk. Verscheidene ingenieurs van Batavia waren voor deze inwijding overgekomen, o. a. de hoofdingenieurs Roos en de ingenieur Van

DE GOVERNEUR-GENERAAL OP DE BRUG.

De Oosterslokan, de leiding waarvan wij hier de prise d'honneur zien, is aangelegd in het begin van de 18de eeuw op instigatie van den G. G., Baron van Imhoff.

Het plan was toen, om een scheepvaartkanaal te graven, doch men zou 150 sluisen noodig hebben en daarom kwam het niet tot uitvoer.

Later dook dat plan weer op onder de Gouverneur-Generals Daendels en Rind. De eerste dam werd gebouwd door den landheer van kampong Baroe in 1739. Tallooze malen sloeg de dam door de zware bandjirs weg, soms twee malen in een jaar.

Dissel. Voor de inlanders was een reusachtige fuif georganiseerd. De traditioneele karbouwenkop werd met muziek en onder vuurwerkgeknaal rondgepiekeld en begraven.

In de toppen der masten hingen mooie sarongs en andere kleedingstukken en weldra zag men de Soendaneezen opklimmen en afglijden, totdat de masten wat minder glad waren en 't hier weer bewezen werd, dat de laatsten, de eersten zullen zijn. Het bruggedek diende tot eetzaal: van allerlei lekkers was daar te vinden. Tot laat in den nacht duurde de fuif voor de inlanders, de Europeanen togen na waalven huiswaarts, niterst voldaan over het allergezelligste feest.

Franz Schubert.

Franz Schubert, sin' unverschämte, er ist nur ein Fischerknecht. Felle ausgesprochen und diese Zellen wollen dazu anregen, dass dieser lebendige Quell nicht angetroffen in Stillen rines.

Dr. HERMANN WETZEL.

Hoe meer men zich in Schubert's leven en werken verdiept, hoe sterker men 't gevoel krijgt voor een raadsel te staan, een wanklank in de wereldsymphonie, die ook nu nog niet geheel is opgelost. — Wat we van zijn geheele persoonlijkheid leeren kennen, dringt ons hem als een lieven vriend, een jon-

geren broeder te beschouwen, wien men zoo gaarne 't leven een beetje vroolijker en minder moeilijk gemaakt had, tot we in eens terugschrikken voor de onbescheidenheid, een zoo groot genie onze vertrouwelijheid op te dringen. — Schrijnend is 't contrast tusschen wat hij van 't leven had mogen eischen en wat 't hem in werkelijkheid gaf, en toch — Schubert zelf schijnt dit niet gevoeld te hebben, schijnt met de zeer bescheiden plaats, die geboorte en opvoeding hem aanwezen, meer dan tevreden geweest te zijn. — Hoe rijk de muziek zich toenmaals ook in Oostenrijk ontwikkelde, en hoeveel groote meesters 't ons ook gegeven heeft, een baanbrekend en oorspronkelijk genie als Schubert had niet verwaarloosd mogen wor-

den, en toch begint men pas in de allerlaatste jaren zijn groote beteekenis als zoodanig te erkennen. Zijn leven was kort en weinig zonnig, maar voor wie van hem houden, is dit wel 't bitterste raadsel, — de diepe vergetelheid, waarin ook nu nog tal van zijn werken rusten. 't Feit, dat ik ze zelf ook lang niet alle gehoord heb, deed me eerst aarzelen iets over hem te schrijven, maar de overweging dat dit heusch mijn schuld niet is — ze worden eenvoudig niet opgevoerd —, en dat misschien anderen er nu toe zullen komen, zich wat meer met zijn werken te occuperen, deed me daarover heen stappen.

Schubert's leven is zeer eenvoudig verlopen. (1) In 1797 werd hij te Lichtenthal, een voorstadje van Weenen, geboren, en met uitzondering van korte reisjes, die hem nooit over de grenzen van Oostenrijk voerden, heeft hij te Weenen gewoond en gewerkt. Zijn vader was schoolmeester, en had wel voor dien tijd een vrij behoorlijk inkomen, maar daarbij zoo'n overvloedigen kinderzegen, dat er van behoorlijke opvoeding en studie geen sprake kon zijn. Bij vader op school gaan, en daarna zoo spoedig mogelijk mee helpen verdienen was 't parool, ook voor Franz. Op zijn 8ste jaar begon hij bij zijn vader en zijn oudsten broeder muzikales te nemen, maar al heel gauw was hij hen ver over 't hoofd gegroend, en den dorpsmusicus Holzer (koördirigent en organist) ging 't evenzoo. Dank zijn mooie jongensstem werd hij als korist en leerling in het toen pas opgerichte Stadskonvikt, (een soort kloosterschool, waar de leerlingen bij den liturgischen dienst mee moesten werken) opgenomen, waar hij van zijn 11de tot zijn 16de jaar verbleef, en in 't laatste jaar lessen ontving van den toen beroemden Salieri. Na 't verlaten der kloosterschool deed hij, wat we nu onderwijsexamen zouden noemen, en werkte als zoodanig een paar jaar bij zijn vader. Op zijn 18de jaar ongeveer vestigde hij zich te Weenen, en dat bleef tot zijn dood zijn woonplaats. Een kalm leven dus, waarvan de feiten geheel bekend zijn. We weten trouwens nog meer, we kennen Schubert's vriendenkring, eerst de trouwe Von Spaun, A. Huttenbrenner, Von Schöber, die den kern vormden en Schubert zijn geheele leven door trouw bijgestaan hebben. Later kwamen hier de dichter Mayrhofer, de zanger Vogl, de schilder Von Schwind enz.: enz.: bij, die ons, de een meer, de ander minder waardevolle mededeelingen over hun omgang met Schubert hebben nagelaten. Hier volgen eenige oordeelvellingen. Als jongen was hij „ernst und wenig freundlich“, als jonge man „lebensfreudig, neberströmend, in seiner Kunst wonnevoll aufgehend“.

— „Er hatte ein frommes Gemüt und glaubte fest an Gott und die Unsterblichkeit.“ — „Schubert war eine Doppelnatur, die Wiener Heiterkeit mit einem Zuge tiefer Melancholie verweht und veredelt“. 't Treffendst is wel, wat Von Schwind van zijn omgang met hem zegt: „Man lebt so in der Gesindestube seiner Seele dahin — was kann da lieblicher sein als in jene heimlichen Prunkzimmer zu kommen wo das Fein-menschliche erst zur Sprache kommt, und das auf die ungesuchteste Weise und in aller Wärme.“

Ook weten we, hoe Schubert werkte. Den geheelen voormiddag was hij ijverig bezig. „Wenn man unter Tags zu ihm kommt, sagt er: „Grüss Dich Gott, wie geht's?“ „Gut“ und schreibt weiter, worauf man sich entfernt.“ (Von Schwind). 's Middags en 's avonds bracht hij dan met zijn vrienden door in 't een of andere café. Had een van allen eens geld, wat niet dikwijls gebeurde, dan maakte men uitstapjes in de omstreken. — Wat zouden we nu niet geven om zoo eens een Schubertiade te hebben mogen meemaken.

Interessant is ook, wat over het ontstaan van bepaalde composities bekend is, b.v. de *Erlkönig*. Spaun vertelt daar 't volgende van: „An einem Nachmittag ging ich mit Mayrhofer zu Schubert, der damals mit seinem Vater am Himmelportgrund wohnte. Wir fanden Schubert ganz glühend, den *Erlkönig* aus dem Buch laut lesend. Er ging mehrmal mit dem Buche auf und ab, plötzlich setzte er sich, und in der kürzesten Zeit, so schnell man nur schreiben kann, stand die

herrliche Ballade auf dem Papier. Wir liefen damit, da Schubert kein Klavier besass (2), in das Konvikt, und dort wurde der *Erlkönig* denselben Abend gesungen und mit Begeisterung aufgenommen.“ Ook van andere vrienden hebben we dergelijke min of meer belangrijke berichten, maar 't merkwaardigste is wel, wat Schubert zelf in zijn *Dagboek* (helaas 't eenige, dat bewaard bleef; de andere zijn verbrand) schrijft: „Nun weiss ich nichts mehr. Morgen weiss ich gewiss wieder etwas. Woher kommt das? Ist mein Geist heute stumpfer geworden, als Morgen?“

Ondanks al die mededeelingen echter is Schubert's innerlijk leven voor ons een gesloten boek. Hoe moeten we b. v. die „tiefe Melancholie“ verklaren, die een grondtrek van zijn wezen was? Aan 't gevoel van miskenning, dat ons voor hem zoo sterk treft, kunnen we 't niet toeschrijven. Daarvoor vond hij in zijn onmiddellijke omgeving te veel hartelijke bewondering, en daar stond hij ook veel te hoog voor. Merkwaardig is in dit verband, wat hij volgens Spaun eens gezegd heeft, toen op een schitterende soiree bij prinses K. . . . hij zelf eenige van zijn liederen begeleid had, en de zanger daarna nithandig toegejuicht en bejubeld werd, terwijl de componist door een ieder vergeeten werd, waarop de vrouw des huizes dit trachtte goed te maken. Schubert dankte haar en zeide „die Frau Fürstin möge sich gar keine Mühe diesfalls mit ihm geben, er sei es ganz gewöhnt ueberschen zu werden, ja, es sei ihm dieses sogar recht lieb, da er sich dadurch weniger geniert fühle“. Ook zijn uitlating tot Huttenbrenner over eenige dwaaze vereersters hoort hierbij: — „Du, diese Frauenzimmer sind mir zuwider mit ihren Artigkeiten; sie verstehen von der Musik nichts, und was sie mir da sagen, geht ihnen nicht von Herzen . . .“

Voor zijn opvattingen in deze pleit ook nog zijn groote en oprechte waardering van wat anderen tot stand brachten. Zijn eerste vraag omtrent een nieuwen bekende was altijd: „Kann er was?“ zoodat hem schetsend den bijnaam „Kanevas“ gegeven werd. Kende de nieuwing dan inderdaad wat, dan was oicmand eerlijker enthousiast en waardeerdend dan Schubert. Iemand met zulk een karakter is niet zwaarmoedig uit gekrentheid over eigen miskenning. Daar moet een andere oorzaak voor bestaan hebben, die we helaas niet kennen.

Ook over de rol, die de vrouw in zijn leven vervuld heeft, weten we zoo goed als niets. Iemand, die in zijn liederen alle stemmingen der liefde zoo innig waar heeft weergegeven moet, zou men zeggen, die zelf alle hebben doorgemaakt, maar over dat alles rust een ondoordringbare sluier. De Oostenrijksche schrijver Rudolf Bartsch heeft in een van zijn romans, waaraan hij den jammerlijken titel *Schwannmerl* (1) heeft gegeven, getracht, deze leemte op zijn wijze aan te vullen, maar mij althans schijnt de poging niet zeer gelukkig geslaagd.

Het is geen onbescheidenheid, die ons naar meer licht op dit punt doet verlangen, maar juist onze groote vereering, onze deelneming voor den zoo door en door sympathieken mensch. Dank zij de onbegrijpelijke nalatigheid van zijn naaste familieleden en vrienden echter is er heel weinig uitzicht op bevrediging van dat verlangen. Ons blijven echter zijn werken, die in het begin dezer eeuw eindelijk volledig zijn uitgegeven bij Breitkopf und Wartet.

't Eerst, wat ons in Schubert's werken treft, is hun welluidendheid. Voor alles is hij zanger. In oude sprookjes wordt ons verteld van een menschenkind, wico, dank zij de gave eener toovergodin, onder het spreken parelen en juweelen ontvielen. Schubert's muze nu vloeien zonder ophouden de liefelijkste melodieën van de lippen. 't Narefst klinken ze ons tegen uit zijn dansmuziek, zijn Ecossaisen, zijn Walzer en Ländler, zijn Duitsehe dansen. Hier vinden we de Wiener Heiterkeit, waar boven sprake van was, 't onbezorgd zich laten wiegen op den rhythmus van den dans, de juichende levenslust, 't overstromend genieten van eigen jeugd, van liefelijke natuur, van den blauwen hemel en den stralenden zonneshijn. Ze zijn geheel melodie, begeleiding en zetting zijn zoo eenvoudig mogelijk gehouden. Maar kent gij een meesleepender wijze dan deze b.v.:

(1) De hiervolgende bijzonderheden zijn ontleend aan de monographie over Schubert van Richard Henbetger, in de serie *Berühmte Musiker* verschenen.

(2) Een van de bijnaamen, die zijn vrienden Schubert gaven.

En zoo zijn er op elke pagina van deze nog veel te weinig bekende composities aan te wijzen. In zijn *Soirées de Vienne* heeft Liszt er verschillende gearrangeerd en deze behooren tot zijn beste werk in dit genre. Vooral de *Valse noble*, waaraan bovenstaand fragment ontleend is, is een meesterstukje van bewerking. Maar de kern er van vormen toch de melodiën van Schubert, die hier optreedt als voorganger van Launer en van de Strauss dynastie.

Nog eens, Schubert is voor alles zanger. Wat de polyphonie bij Bach is, 't ontvouwen, 't breed openleggen en 't innig vermengen en wisselen der accoorden, wat de rhythmus bij Beethoven is, dat is bij hem de zang, de melodie. — Niet, dat hij 't andere mist. Juist 't boven geciteerde stukje bevat daar

een allergelukkigst voorbeeld van. Men spele de rechterhand eens in tweekwartsmaat. Zij voegt zich daar geheel naar, terwijl de linkerhand zuiver in driekwartsmaat is geschreven en toch krijgt men geen oogenblik 't gevoel van gewrongenheid. Dergelijke rhythmische finesses vindt men zeer talrijk in zijn werken. Men behoeft trouwens zijn *Divertissement à la Hongroise*, zijn *Scherzi* slechts te spelen, om te begrijpen en te voelen, hoe zuiver en levendig zijn gevoel voor rhythmus was. Maar juist de vergelijking van die *Scherzi* met die van Beethoven, 't *Scherzo* uit de *3de Symphonie* b. v., doet uitkomen wat ik zoeven zeide, dat bij den een melodie, bij den ander rhythmus hoofdzaak is.

Wordt vervolgd.

Bij de Rechterlijke Macht.

(Uit het Levensboek van een Indisch Ambtenaar, 1892-1907).

door

W. VAN DELFT.

VII.

Op den tienden dag na mijn aankomst wordt mij à raison van een daalder een gewichtig staatsstuk afgegeven, waaruit ik niet zonder genoeg en zelfvoldoening lees, dat de G. G. heeft besloten, mij te Buitenzorg te plaatsen, ter beschikking gesteld van den Landraadvoorzitter aldaar, om met griffierswerkzaamheden te worden belast. Boven mijn aanvangstrak-

tement van f 150 's maands zal ik een toelage genieten van f 100, „buiten bezwaar van den Lande“. Deze laatste bijvoeging wekte in den beginne mijn verbazing, maar gaandeweg, naarmate ik bedoeld sommetje geregeld mocht toucheeren, sleet mijn nieuwsgierigheid om te weten, waar het vandaan kwam.

In tien dagen vindt de baar gelegenheid genoeg in Batavia rond te kijken en als resultaat hiervan zijn illusie, dat de Oost een wonderland is, vol mysterie en verborgen schoonheid stillekens te zien versterven. Tien dagen zijn juist genoeg om den enthousiast te leeren dat er niets onverwachts, niets overdonderends gebeurt, dat men op dezelfde menschen en weinig nieuws is aangewezen, dat één dag, sterk doorleefd (als

slechts een passangekomene het doet), zich in de volgende herhaalt, dat het meerendeel der samenleving, waarin gij U verplaatst vindt, zich van het tijdelijke van haar verblijf en bestaan in Indië maar al te zeer bewust is en dat dit besef ook U overmeestert, naarmate gij gedwongen zijt, er van af te zien, hier het buitengewone, bezielende, aangrijpende te zoeken. Van de wonderen van het morgenland had ik gedroomd, sinds de dagen toen ik, op weg naar school, tropische produkten van zolderschuiten in Amsterdamsche pakhuisen zag binnendragen, toen er nog Noach's in de vaart waren, al waren ze reeds voor het passagiersverkeer door mailboten vervangen. In deze voorstelling lag niets bijzonders. Ik volgde als bij instinct den drang van het Westen om van het onmetelijk Oosten en zijn ongeëvenaarde schatten meer te zien en te hooren dan de droppelsgewijs verstrekte inlichtingen toelieten. Ik was slechts een der millioenen, op wie de reuzemagneet werkte, maar... was *dit* inderdaad de Oost mijner droomen? Ik vocht heftig voor de verwezenlijking van het ideaal, maar het wilde niet komen. Ik doorkruiste Batavia, uitternaard meest aangetrokken door die buurten, waar de geest van het verleden nog rondwaarde te midden van politoerende en zagende hemelingen. Ik liet me 't huis wijzen, waar langverscheiden landvoogden de algemeene zaak hadden voorgestaan met een ellemaat in de eene en een donderbus in de andere hand. Natuurlijk toefde ik, op zoek naar 't romantische ook in de eerwaardige oude kerk, onder 't jongste Christelijk fanatisme voor een wijl van kunstmatig leven bezielde, en wierp een blik daarbuiten op den grimmigen breinschaal — dik onder de verf — van Pieter Elberfeldt. Tallooze malen liep ik het koningsplein om, of stak het dwars over in het koele morgenuur, de oude Matraman-weg liet niet na mij te boeien; ook heeft de lange chaussee die van Kramat over Meester, in 't oneindige schijnt te leiden me in dit kort tiendaagsch tijdsbestek meer dan eens, in de tram of te voet gedragen. Maar 't was dan altijd een hunkerend, onbevredigd mensch, dat daar rondging, een zoekende geest, een kind van wien de maan was beloofd. Twee avondconcerten en twee matines in Concordia woonde ik bij en een avondfeest in den Dierentuin. Vergeefs. Kwam deze teleurstelling wellicht gansch natuurlijk voort uit het feit, dat ik op deze zwerftochten een „Holland in Indië“ zocht dan Indië zelf? Was ik, verstokt westerling in de eerste plaats uit op een aankoopingspunt met het historisch verleden, zoals wij, *Hollanders*, het kenden en zou Indië zelf een gesloten boek voor mij blijven, waarmakend, wat Kipling er van zei? Moest men Indië verderop zoeken, in het binnenland en niet hier, te Batavia, waar het een mengelmoe van rassen en gewoonten was, waarin de meest geleerde speurder op ethnologisch gebied zou wanhopen de samenstellende deelen tot hun grondvorm te herleiden, maar waarin, juist tengevolge dezer amalgamatie, 't typisch Indische was ondergegaan? Ik was niet op natuurverschijnselen uit — anders zou ik er hier mijn hart aan hebben kunnen ophalen — 't was mij er om te doen met Indië's zieleigen in aanraking te komen, maar 't lukte niet. Ik gaf 't op, er langer naar te zoeken, maar ik kon niet nalaten me teleurgesteld te voelen, of ik hiervoor niet naar de tropen gekomen was!

Met deze reactie, die mijn hooggespannen en in menig opzicht onbekookte verwachtingen den kop indrukte, ging een andere samen. Zij was van geheel anderen aard en lag op een geheel ander gebied. Ik moet hier even stilstaan bij 't feit, dat het kan gebeuren, dat gij zenuwachtig als gij u voelt in deze nieuwe, vreemde wereld, in de Harmonie b. v., in een kring wordt geleid, waar men, iastede van u te doen gevoelen, dat gij pas komt kijken, nog alles moet leeren en dus niet meetelt, op verrassende wijze welkom heet, alsof gij niet „de trop“ zijt, maar een aanwinst voor het gezelschap. Bij het grasgroen baasje, dat zich niet zonder beven des harten aan een groep gezeten en in 't ambtelijke hem voorgaande menschen ziet voorgesteld, laat zich dan deze bereidwilligheid om kennis te maken en beleefd toe te luisteren allicht verklaren als een compliment aan persoonlijke eigenschappen gemaakt. Later — soms al heel gauw — treedt een reactie in. De attentie, die men aan oude en nieuwe moppen schonk, blijkt plotseling verdwenen en de betrokkene vraagt zich pijnlijk getroffen af,

wat hij heeft gedaan, om deze volte face te verdienen. De verklaring is eenvoudig genoeg: van den nieuweling is het nieuwtje afen nauwelijks heeft hij „seine Schuldigkeit gethan“, of men laat hem schieten. De verhouding, die zooveel scheen te beloven, loopt op niets uit — de baar snapt niet, dat hij alleen als levende boodschap uit Europa een (tijdelijke) belangstelling wekte, terwijl de anderen zich ietwat beschaamd gevoelen, zich te hebben blootgegeven en naar deze gevoelenshandelen.

Iets in dien geest overkwam mijzelf. Het is mij bijgebleven, dat ik aan de groote ronde kletstafel, die tegen zeven uur in den avond door een bepaald groepje jongere ambtenaren werd opgetuigd, aan een dozijn menschen werd voorgesteld, die mij bijzonder hartelijk ontvingen. 't Was, of men op mij had gewacht. Het was zeker niet Henriks — die mij hier bracht — bedoeling geweest, mij op eenmaal tot het middelpunt eener geanimeerde conversatie te maken. Hij zou dit ongetwijfeld uit paedagogische overwegingen hebben moeten afkeuren en vreezen, dat ik over 't paard zou getild worden door 't succes, dat ik had met een aantal kersverse berichten uit het Haagje, een stuk of wat anecdoten betreffende gerepatriserde kopstukken, hier nog niet vergeten en eenige vergelijkingen, die durf en originaliteit verriedden — in deze wereld althans. De kring, die mij in stilte imponeerde, maar die zich bereid betoonde, een beetje met zich te laten sollen, scheen me in no time de gezelligste, gemoedelijkste groep, waarin ik had kunnen terecht komen. De verdwazing ging zelfs verder — ik voelde dat ik dezen ontferden, zoolang verstoken van gemeenschap met de westerse beschaving, een soort van blijde boodschap bracht en het mij dientengevolge vrijstond mij tegenover hen de airs van profet te geven. Ik speelde den wereldwijze een amore, den man, die niet alleen 't laatste model boord heeft meegebracht, maar ook geen andere boord naast de zijne duldt en hierin zijn zin krijgt. Ik wist het laatste deuntje te neurien, waarmee men in den Haag wegliep of dat met den Haag wegliep. Wie met aplomb weet te vertellen (en het weten kan!) dat het eten bij van der Pijl of van Laar in de laatste maanden „niet meer je dat is“ of precies andersom, staat vrij sterk tegenover een gezelschap, dat zich sinds geruimen tijd van tafelgeneugen als deze heeft moeten spenen. De onafhankelijke geest, nog niet door promotiejacht afgejakkerd en uitgepat, nog niet door de tullebakken der Indische ambtenaarswereld getemd, kan maar niet zoo opeens gebreedeld worden, allermint door hen, die in hun ziel met zekere sympathie denken aan de dagen, toen zij zelf nog een eigen oordeel hadden en het vrijelijk konden luchten. Zal men er mij, onnoozele bibit voor de ambtelijke sawah, hard om vallen, dat ik aan den vooravond van de onafzienbare Vasten mijn Carneval vierde en de narrebellen deed rinkelen, dat het een aard had? 't Ging alles als vanzelf. Ik nam voetstoots de allures aan van een, bij uitstek bevoegd, Holland en Indië onder een alomvattend aspect te vereenigen. Tegenover dit sinds lang van direkt contact met Europa verstoken gehoor lustte het mij het objectieve, het moderne, ja het onverschillige en onverantwoordelijke hoog te houden. Ik voelde al babbelend, dat het mijn zedelijke verplichting was, hier goed te doen uitkomen, dat passangekomene *dit* op oudgasten voor hebben, dat hunne meening onbevooroordeeld, onbevangen en onafhankelijk is, dat zij, nog vol van westerse zauresem recht hebben op appreciatie van den kant van hen, die er sinds lang koud van zijn. Schetteren is verkeerd en in anderen onuitsaanbaar, maar voor den schetteraar zelf heeft het zijn eigenaardige bekoring. Zich te laten gaan tegenover een welwillend en naar eigen aanwijzing minder competent gehoor, een minachtend glimlachje te hebben voor „typisch Indische opvattingen“, een heel wijs (dat van een die weet!) voor toestanden in Holland, waaromtrent men een passant het laatste dictum van de Witte plaatst — is verleidelijk. Welk jong, pasgeboren ambtenaar bedenkt in een oogenblik van zulk geotvol doorlaan, dat Nemesis op den loer ligt, dat de heele situatie gaandeweg het voorkomen krijgt van een strik aan jeugdige waanwijsheid gespannen, ja, dat de schijnbaar zoo goedzakkige luisteraar hier naast u bij zichzelf zit te

overleggen, hoe hij u deze tijdelijke glorie, die voor hem een zich oogenblikkelijk klein voelen meebrengt, zal inpeperen, nog eer de glans van uw „smart“ flanelen pak en geurige Singapore-hoed af is. Uw pittig woord zal zijn vergeten, eer 't gareel u als de anderen kneelt. Evenmin als deze, zult gij er dan toekomen de pooten tegen de krib te slaan. De korte droom van een schitteren door persoonlijke hoedanigheden, vernuft, gevatheid, levenswijsheid, is voorbij en gij wordt een kudde-dier, dat eerst weer in tel komt, als het er in slaagt een hooge d. i. welbezoldigde positie machtig te worden.

Mijn vluchtig succes maakte uiteraard geen indruk op Hendriks, wiens onverstoorbare nuchterheid en aangeboren gave, de dingen te nemen, zooals ze kwamen en er voor zichzelf het beste uit te nemen — hem bewaarden voor dwaze overschatting van een, met wien hij van zóo nabij bekend was als ik. Het deed hem genoegen, dat iemand, door hem bij de tafel geïntroduceerd, waaronder volgens hem de elite van de „kroeg“ d'r beenen stak, al dadelijk zulk een gunstigen indruk maakte. Maar hij kon niet blind zijn voor de gevaren, die mij bedreigden. Zoodra wij alleen waren, nam hij mij onder den arm en onderhanden.

„Denk nu niet“, vermaande hij vaderlijk, dat je er hier in Indië met één sprong in kunt komen. Schijn bedriegt, vriend, en al heeft men naar je woorden van wijsheid geluisterd en om je moppen gelachen, voor clown spelen is altijd een gevaarlijk ding, vooral hier in Indië. Ga niet te ver met je meening over alles en nog wat. Men hoort je aan en stemt zelfs toe, maar op een goeien dag worden je eigen woorden tegen je uitgespeeld.“

— „Zoo sprak je, nog in Holland, niet. Ben je niet hard op weg, een typisch ambtenaar te worden?“ repliceer ik kregel en hem verdenkend van jaloezie over 't mij ten deel gevallen succes.

— „En waarvoor dacht je dat ik hier gekomen was? En jij zelf? Waarachtig, kerel, hoe gauwer je je renteniersair laat varen, des te beter voor jou en... voor Indië!“

(Wordt vervolgd.)

Indische Penkrassen.

Naar wij vernemen, reist thans een indisch infanterie-kapitein over Java, om ten behoeve van het „Koloniaal Instituut“ films op te nemen, die dan later in Holland afgedruaid zullen worden. De plannen tot meerdere bekendmaking van Indië in 't moederland zijn niet anders dan loffelijk te noemen, en veel meer dan eene uitvoerige beschrijving kan een bioscoop-film nitrichten, om den gewonen huis- of tuin burgerman in patria een ander idee van Indië te geven dan dat er tijgers en slangen en kakkerlakken leven. Het plan bestaat, hooren wij, om in Holland doorlopend series voordrachten te houden over Indië, en deze met de bioscoop te illustreeren. — Dat de bioscopoloog alleen de mooiste, voordeeligste en schilderachtigste dingen zal opnemen, ligt voor de hand, en dit is iets, wat we er ietwat tegen hebben. De argelooze Hollander zal de mooie, aangename dingen te zien krijgen, de leelijke, beroerde niet, net als in een boek als *Tropisch Nederland* van den onsterfelijken Charles. Ook kan er onmogelijk iets bij gegeven worden, wat juist het eigenlijke karakter van de meeste inlandische tooneeltjes, vooral die in straten en kampongs aangeeft: de eigenaardige luchtjes namelijk. Het is immers een feit, dat we in Indië 't grootste deel van ons leven in stank doorbrengen, al gewent men daar op den duur zóo aan, dat men 't niet meer ruikt. Het ware daarom raadzaam, bij het afdraaien van films, die inlandsch en half-inlandsch leven voorstellen, in kampongs en Krambangan-achtige buurten, en zelfs hier en daar in deftige europeesche buurten dicht bij stinksloten, vuilnisbelten, hospitalen en klinieken, die hun faecaliën en vuil langs den kali-kant deponeeren enz. enz., in de zaal wat zwavelwaterstof en dergelijke geurige gasjes te doen uitstroomen, ten einde

de impressie zoo dicht mogelijk bij de werkelijkheid, te doen komen.

Wij hopen, dat de bioscopoloog, die thans in Java op mooie onderwerpen jaagt, de tragische en komische vooral niet vergeten zal, en we willen hem hieronder gaarne eenige sujetten opgeven, die elke Hollander in patria moet gezien hebben, wil hij werkelijk een idee hebben van Indië's merkwaardigheden:

De verwachten der dappere indische schutterij ter gelegenheid van Hoog Bezoek:

Het meten, met een maatstok, der juiste afstanden waarop verschillende autoriteiten zullen staan ten opzichte van Hoog Bezoek, in een residentiehuis op Java:

Het „waken“ van indische wakers 's nachts voor een indische toko (let op de Nirvânische zaligheid over de bête gezichten der slapenden):

Een Officier van Justitie, met een reusachtig blauw potlood gewapend, snuffelend in de zoo juist verschenen plaatselijke bladen, op jacht naar een persdelict:

Een paar inlandische „plieffie“, met belangstelling de verschillende phasen van een gevecht op straat volgend tusschen „blandas“, en retireerend, zoodra het zich te veel in hun richting verplaatst:

Een receptie ten residentiehuize op een buitenbezitting, of de scheiding tusschen bokken en geiten:

Een „polonaise“ van een gala-bal, in de soos van eene buitenbezitting, of hoe in Indië rokken, gekleede jassen en handschoenen worden gedragen:

Het gezicht van een resident als hij in een plaatselijk blad leest dat zijn beleid erwtensoop is geweest (let op de uitdrukking van beleedigd „gezag“ in de gelaatstreken van Z. B. E. G.):

Een haevepé, die uit een chineesche toko, waarin hij opgesloten heeft gezeten, zich zooals de officieele term luidt: „verwijdert“, en hoe het blijkt (zie voren) dat de politie „zijn plicht heeft gedaan“ (let op de bevrijding van buiten, en hoe van buiten met de bouten en sloten wordt gewerkt om het „verwijderen“ mogelijk te maken):

De chineesche hotels te Soerabaja (enkele er van bereikbaar, achter in, vanuit een drie huizen verder gelegen schoenenwinkel), die de oorzaak en het begin zijn der onrustbarende vele echtscheidingen te Soerabaja:

Het vervoer, als de avondduisternis is ingetreden, op Oudejaarsavond, van de Nieuwjaars-cadeaux der chineezers naar de woningen van gevreesde ambtenaren:

Hoe (dit is gelukkig geen regel, maar uitzondering) een substituent-officier van justitie in een van Java's groote steden parket houdt in de soos:

Een gezicht in een gewone indische „dapoer“, met Anneke Taanneke Touverheks er in, of hoe in een onuitsprekelijke vervuiling het eten der europeanen bereid wordt:

De eindelooze processie van ontelbare djongos en kebons met etensdragers, 's middags \pm 1 uur naar de kantoren van den handel (illustratie op de stelling: In Indië heeft men het materieel zooveel beter):

De afzichtelijke betaeren voor de indische hotels 's avonds, en de tooneelen van „Nachtleben“ op Simpang te Soerabaja, om er bij het telefoon-huisje, of de uiterste degeneratie, waartoe de mensch in Indië in staat is (kan ook dienen als illustratie van Dante's Hel):

De open „berenkuil“, die als wandelfoyer dient van den schonburg te Soerabaja:

Het restaurant „Oe — Ah“ te Semarang, de „great attraction“ van Semarangs middenstand:

Een vuistgevecht op de trappen van het „Grootte Huis“ te Semarang tusschen een controleur R. B. en een civiel geneesheer, of de „wrijving“ tusschen ambtenaren en burgers in Indië:

Een kijkie in de „amusements“ van een Indische internationale tentoonstelling (men wordt verzocht hier niet bij in slaap te vallen.) Eene zitting van den Semarangschen gemeenteraad, waarop millioenen leeningen worden gesloten en heuvelsteden („en Espagne“) worden getraceerd:

De stroomtram te Batavia-Weltevreden in actie, en hetgeen de machinist onder „stoppen“ verstaat (let op de afgereden

ledematen van den passagier, die aan de halte uitstapte);

Indische wegen gedurende Hoog Bezoek en eenige weken daarna;

Een jacht van Hoogere Burgers langs Soerabaja's straten, onder aanvoering van hun leeraar, op „Macaoers", in H. B. S. bargoensch „tikoes" geheeten;

Een binnenhuisje van een inlandschen brievenbesteller, met in een hoek gesmeten een berg „Briefte, die ihn nicht erreichten", omdat de bezorging veel te veel soesah oplevert;

De wederwaardigheden van een brief uit Soerabaja, die Malang bereikt via Merauke, Fort de Koek, Sambas, Bandjermasin, Singapore en Indramajoe (zeer leerrijke film, met mooie panoramas, uit een geographisch oogpunt vooral interessant);

Het interieur van een postkantoor in een groote Indische hoofdstad, of de Angiastal, waarin Hercules het zou hebben afgelegd (men lette op de schilderachtige wanorde, waarin brieven met geldswaarde, pakketten, couranten en Ansichtskaarten door elkaar liggen);

De gevechten in den Soerabaiaschen „Stadstain", of het geschil tusschen Blank en Bruin opgelost gedurende een muziekvoering en bal;

Indisch wiegelied, of hoe een doortrapte baboe manna's lieveling met deskundige manipulaties in slaap weet te krijgen;

Huis-interieur van een volbloed Hollandsch jonggezel, die een Inlandsche „njai" heeft voor de „huishouding" en nog zoedets (leerrijke film voor Hollandsche ouders die, door Bois-sevains boek gecharmeerd, hun geliefden zoon aan „Tropisch Nederland" afstaan);

Een muskieten-jacht van een „baar" in een reuzen-bed van een Indisch h6tel;

De verschillende uniformen van de inlandsche politie, en hoe die gedragen worden;

De verwoestingen van „p. p. e." (pest, pokken, cholera) onder Inlanders, Chineezen en Europeanen, of: Indie is een goed land*.

Tegen den tijd dat al deze films behoorlijk zijn opgekomen, zullen wij, geheel belangeloos, eene nieuwe serie onderwerpen opnoemen.

Men is in Indie toch zelden „op to date". Lazen wij niet onlangs, dat het in 't lieve vaderland gewoonte wordt aan winkeliers om hun zaak aan te bevelen als „christelijk". Lazen we niet van een slager, die zijn „christelijke slachterij" (het keelen van onschuldige beesten „christelijk!") aanbeval, heeft men er geen „christelijke" boekwinkels, „christelijke" kruideniers, enz. enz? Zal in Holland een waar christen ooit een ons gratten, een pond rookspek, een pak postpapier koopen van een winkelier, die het rechte geloof niet heeft? Zal een christelijke arbeider er een pierenserschrikker pakken bij een niet christelijken tapper?

Wat zijn we toch achterlijk in Indië en, wat erger is, weinig bezorgd voor ons zieleheil! Wij weten niet eens of de bruine boonen, die wij eten, de sigaren die wij rooken, de koekjes bij de thee die wij knabbelen, uit christelijke toko's komen, dan wel met Satans giftigen adem bezwadderd zijn.

We zullen eerst eens wachten, wat de verkiezingen van 1913 opleveren. We hopen daarvan het beste natuurlijk, maar vreeszen het ergste. Ons volk, dat nu reeds, blijkens recente Fransche publicaties, om zijn farizeïsme en zedelijkheids-hypocrisie de risée van Europa staat te worden, heeft wellicht eerst een n6g harder les noodig dan het reeds gehad heeft, eer het zijn bewustzijn terug krijgt. Maar als het ergste gebeurt (en heuseh, we zijn er bang voor), dan leggen wij de pen neder, en openen in Java's hoofdsteden een paar „christelijke" toko's waar alles, wat verkocht wordt, pur sang „christelijk" is. Wat gewed dat het meereendeel, het groote meereendeel der ambtenaren onze klanten worden, en we leveranties krijgen aan 't gouvernement? Onze affaire zou florisseren, dat beloven wij U!

Zaken zijn zaken, wat zegt U er van, waar of niet? En als dan over vijf jaar ons volk eindelijk wakker wordt, en het zwarte gevaar uitbait, wel, dan halen we even een verver, en laten het „christelijk" vervangen door „vrijzinnig."

Wij doen dan niets verachtelijkers en karakterloozers dan hetgeen een heeleboel ambtelijke hurren en pieten in Indië

en Nederland gedaan hebben om te komen waar zij wezen wilden. Alleen, ze hebben 't een beetje fijner en gewikster gedaan, en zijn niet zoo in den kijker geloopt.

Op het oogenblik dat wij dezen Kras krasen, is er nog geen officieel licht over doorgebroken, maar hier en daar in de pers lazen wij sensatie-telegrammen, meldende dat de Gègè namens „Indië" vijftig millioen had toegezegd voor de Defensie, later nog sensationeeler gemaakt door 't ongeloofelijk bericht, dat het vijftig millioen per jaar zou zijn!

Ei! ei! 't schijnt er aan te zitten. Vijftig millioen, sapperdekliedklak, dat is geen peulschilletje. En dat zal „Indië" betalen! Het doet ons denken aan 't vermaarde: „Ziehier het dubbele dezer som!" uit de melo-draaken van Bouwmeesters oudste repertoire.

Maar, dat is waar ook, wie is dat „Indië" dat vijftig millioen zal dokken, door een royalen Gègè met een gebaar als van een Amerikaanschen milliardair toegezegd? Wel, amigo, „Indië", dat zijn onder anderen wij, wij, en Kromo, en Wongso, en baba en sinkeh, wij allemaal bij elkaar, die belasting betalen, en tegelijk geen asempje te zeggen hebben over wat er met het geld gebeurt.

De citroen zal waarschijnlijk n6g meer geknepen moeten worden dan reeds 't geval is, en de dupe van de geschiedenis zullen wij ten slotte zijn. De Gègè kan toezeggen, met een „beaugeste" van een koning. Maar „Indië", dat is gij en wij, en Kromo en Wongso en sinkeh en baba, wij zullen het moeten opbrengen, daar zal het onvermijdelijk op neerdraaien, als 't er op aankomt. Eerst die dure dagelden (vijftig pop per dag) der heeren gedelegeerden der Indische commissie er uitknippen, en dan nog eens vijftig millioen om „Dreadnoughts" van te bouwen.

Zooals we reeds schreven, 't is nog maar een gerucht, nog geen zekerheid. De nieuwe belastingen zullen voor ons hebben wat de Franschen noemen „le charme de l'imprévu."

Of al de heeren, de „absententien", die lekker in Holland gezeten, daar elk jaar hun indische couponnetjes knippen, dan wel hun dividenden toucheeren, ook wat geknepen zullen worden, weten we nog niet, maar het lijkt ons niet waarschijnlijk. — Wel waarschijnlijk lijkt ons, dat de indische kleine man, de indische kleine ambtenaar ook, er voor zal kunnen bloeden om waar te maken wat de Gègè met een air van „Ziehier het dubbele dezer som" toezegde.

Wij wachten nu af de dingen die komen zullen in gespannen verwachting, maar verrast zullen wij niet zijn. Is in Indië niet alles mogelijk, en is er eigenlijk nog wel iets, wat in dit land der onbegrensde mogelijkheden bepaald een verrassing zou kunnen heeten?

Wij lezen uit de Soerabaiasche bladen, dat daar verleden maand maar eventjes veertig aanvragen om echtscheiding waren ingediend, en op den dag, dat de courant verscheen, waren er al vier nieuwe weer bijgekomen. Vermoedelijk denken de scheidlustigen: Laten we er gauw bij zijn v66r de nieuwe Hollandsche wet op de echtscheiding ook in Indië wordt afgekondigd. Pe kraanten maken grappes op de Soerabaiasche echtscheidingsmanie. Het is dan ook heel grappig. Ja, o, zoo grappig! Maar wat voor verborgen leed er achter zit, en wat voor toekoast-ellende, vooral voor kinderen, dat hoort men maar zelden. Gebroken levens, vrouwen, die den hellenden weg afgaan, kinderen, die hun vader of hun moeder verliezen, o, wat is dat grappig!

Indien men zoo 'n beetje achter de coulissen van indische echtscheidingsdramas heeft gekeken (en welke journalist heeft dat niet?) dan weet men, dat in acht van de tien gevallen een zoogenaamde „huisvriend" er den gebruikelijken „verraders" rol in speelt. Bij iemand als „vriend" in huis komen, handjes drukken, hartelijkheid en gastvrijheid ontvangen, en dan „en passant" iemands vrouw in haar zwakke zijde treffen en 't hoofd op hol brengen, is tegenwoordig „requ". Als men, bij een goed vriend aan huis komende, zijn horloge of zijn portemonnaie steelt, is men een dief. Maar zijn vertrouwen misbruiken, en zijn vrouw stelen, zonder egard voor den man of de kinderen, dat mag, dat is krautig!

Indien men er eens een beteren moraliteitsstandaard op na ging houden en individuen, die op zoodanige wijze vriendschap bezoedelen en gastvrijheid reciprocieren, uit onze clubs en gezelschapskringen bande, zooals men dieven bant en mis-trouwers van vertrouwen, wij gelooven dat het aantal echtscheidingen zienderwijze zou verminderen. Er is thans — en dit is 't vooral wat vrouwen aantrekt — een soort valsche romantiek om echtscheidingen heen, die scheidende vrouwen een soort aureooltje van durf, of mooie passie, of flinkheid geven. — Breekt die romantiek in flarden, toont het meestal zeer vul-gaire achter de coulissen en het zelfs wel eens grof dierlijke dat er eigenlijk hoofdschotel is, stelt bezoedelde vriendschap en laaghartigen diefstal aan den kaak, en de pret is er al heel gauw af. De fout van thans is, dat de moreele standaard niet zuiver is.

OFTEL.

Raketten.

Ver, vrij ver van hier liepen liefvallige en niet liefvallige dames met beduimelde lijsten rond.

Beduimeld, want er was druk geteekend, met potlood in haast alle kleuren, en ook in inkt!

Een heel karwei, dat rondloopen en dat teekenen beide, door dit laatste vooral, werd het eerste een barstje! Oh, juffrouw, A? Mevrouw, B? U niet even gaan zitten? zal bril, potlood of pen zoeken!

Zocht niet, doch studeerde stiekempjes, wie en wat „wie“ teekende! 't Hart? Larie! Reclame, ijdeluiterij, schitteren op het voorgestelde, hier op de lijst, ziedaar waarom naar bril of potlood werd gezocht, waarom werd ingeteekend! Doeh ingeteekend werd er!

'n Mooi doel, 'n heel mooi doel, juffrouw, Mevrouw! Ja, men moet wat voor z'n medemenschen over hebben!

Er waren er ook, in hun, haar soort, eerlijk! Verlijheid echter, die de plaats innam van harteloosheid, van egoïsme met een hijsmankje nog wel want: „neen, hieraan doe ik dezen keer niet! Men kan niet aan alles z'n steun verleenen, juffrouw, Mevrouw! Is 't niet zoo? Het staat niet stil! Dan dit, dan weer wat anders!“ Waarheid was, dat „ik“ dit praatje altijd als lulje, het geld in den zak te houden, klaar en bij de hand had! Gaf nooit! Die had nu voor de ijdelheid niets over! Natuurlijk was ook hier, vrij ver weg, ja? — eene andere groep, doch die vormde de minderheid! Hoe ook: er kwam geld! Het weldadigheidsfeest kwam er ook! De armen, de mis- en minder bedeelden luifden, genoten, hadden schik! Nu de onkosten-rekening! „Bij liefdadigheid voor anderen, mag je ook wel aan jezelf denken“, filosofeerde eene der bestuurders, ja, misschien filosofeerden wel meerdere bestuurders aldus!

Ruim bedacht de liefdadige filosofe zichzelf! Staat er niet ergens: charity begins at home? Die filosofie raakte in... de boeken, zal ik maar zeggen! Manliet werd er in gemeoid, althans, laten we dit maar aannemen. Er werd een commissie, een soortement eere-raad benoemd, onder „on“ natuurlijk! Bewezen werd, dat er „gegapt“ was! Bottels champagne koekjes-revenoen, tapkast-kleingeld enz. enz. Manliet verdedigde! Stak — was 'n stuk jurist, geloof ik — 'n speech af over die satanische onvrijheid van den will! Is, meneeren, dames, vrienden en vriendinnen er iets erger dan kleptomania? Zeker, voor die bamboe-opschik voor die grond-teerbezigheden zijn maar x koelies gebruikt en Non bracht x + y koelies in rekening, doch: — dat — is — kleptomanie! Steelt, om zoo te zeggen, een heele kampong koelies! Kan niet anders! Ik wou toch zoo graag — snikkerig aangedaan! — dat een van allen Non toch eens van die zwakheid af kon helpen finaal, voor goed! Een leeperd stelde toen voor, bij een op handen zijnd ander weldadigheidsfeest — men houdt nu eenmaal zoo veel van die grappen in den Oost! — Non kalm te laten moeren, doch op afbetaling, d. w. z. „manliet“ zou een dépot storten ter nadere vereffening. Dat is geschied! De „gare“ wist te bewerken, dat de comptabiliteit van beide weldadigheidsfeesten in één hand kwam, zoodat tegen het — flink — dépot

voor Non extravagances, aan de keerzijde alvast haar débet van voorheen werd geboekt!

Non heeft nimmer weer gekleptomand, en is haar „ziekte“ kwijt! Manliet echter zijn dépot!

Mr. Justice Byles, setting as a counsel it up as a defence (voor „Non“ b. v.): Your Lordship has heard of that disease: Cleptomania?

The Judge: Yes, and have been sent here to cure it!

MR. J. F. DIJSTRA.

Bandoeng, 6 Oct. 'X 12.

Wereldnieuws.

FREIHERR MARSCHALL VON BIEBERSTEIN. †. De loopbaan van den zoo plotseling overleden Duitschen gezant te Londen, Freiherr Marschall von Bieberstein, was in vele opzichten ongewoon. Zijn levenswerk begon op een tijdstip, dat een ambtenaar in Pruisen aan het einde pleegt te zijn.

Freiherr Marschall von Bieberstein

Baron Marschall von Bieberstein was voor jurist opgeleid en werd ambtenaar van het openbaar ministerie in het Badense plaatsje Schwetzingen. Door de conservatieve partij in den Rijksdag gebracht, werd hij door den groothertog van Raden tot gezant te Berlijn en vertegenwoordiger van Baden in den Bondsraad benoemd.

Op een merkwaardig en hoogst gewichtig oogenblik in de geschiedenis van het Duitse Rijk werd Marschall geroepen, om een belangrijke rol te spelen.

Keizer Wilhelm gaf Bismarck bevel, zijn aanvraag om ontslag in te dienen; Von Caprivi werd als kanselier de opvolger van den vader, Marschall als minister van buitenlandsche zaken die van den zoon. Bij die gelegenheid heeft Marschall een ernstige domheid begaan, die op Bismarck's oordeel over hem een grooten invloed moest hebben. Prof. Schweninger verhaalt in zijn herinneringen aan den grooten staatsman, dat deze den nieuwen minister van buitenlandsche zaken zijn raad aanbood, om hem op de hoogte te brengen van den politieken toestand. Ieder ander zou gaarne en met ingeno-

menheid deze les van Bismarck hebben ontvangen. Marschall meende echter, dat hij het wel kende, en zeide, dien raad niet noodig te hebben.

Het was deze in jeugdigen overmoed aangenomen houding, die Bismarck van Marschall deed zeggen: „Ein Dilettant ohne Glück, ein Mann ohne die Qualitäten und die Schule für eine Stellung“.

Het was een geluk voor Duitschland en voor Marschall, dat hij geen gelegenheid heeft gehad, om veel te bederven in den korten tijd van zijn ministerschap. Er heerschte in dien tijd, na en wellicht ook ten gevolge van Bismarck's aftreden, een kalme, vreedzame stemming in Europa. Met belangstelling wachtte men af, wat onder leiding van keizer Wilhelm en zijn koers van het Duitse Rijk zou terecht komen. Het voornaamste werk van Caprivi en Marschall was het tot stand brengen der handelsverdragen, die den kanselier en niet minder den minister van buitenlandse zaken den haat van de agrariërs op den hals haalden. Maar wat Marschall deed of liet, steeds had hij het gevoel of uit het Sachsenwald een geweldige vuist tegen hem werd gebald. „Die Leute müssen sich fragen, ob es denn gar so leicht sei, Minister zu werden!“ zeide Bismarck, en hij herinnerde daarbij aan Oxenstjerna's bekend woord: „Weet gij niet, mijn zoon, hoe weinig verstand er noodig is, om de wereld te regeeren?“

Een onbenullig incident, door den haat van de hofkringen tegen den „Agrariër ohne Aehr und Halm“ en zijn minister van buitenlandse zaken ontstaan, werd de oorzaak van Marschall's aftreden. Een onjuiste mededeeling over een officieele redevoering gaf aanleiding tot een onderzoek, waarbij Marschall voor den rechter de merkwaardige woorden sprak: „Ich flüchte mich in die Oeffentlichkeit“. Dat woord was een zoo scherpe, zoo onzettende aanklacht tegen de hofintriges, die den minister noodzaakten bescherming in de openbaarheid der rechtzaal te zoeken, dat de toorn der hovelingen den persoon, die 't waagde het uit te spreken, moest treffen. Marschall moest aftreden en Von Bulow werd uit Rome ontboden, om zijn portefeuille over te nemen.

Enkele maanden later vertrok Marschall als gezant naar Konstantinopel. Daar heeft hij gelegenheid gezocht en gevonden, om te doen zien, dat Bismarck's oordeel over hem onjuist was.

Daar heeft baron Marschall zich en het Duitse Rijk een leidende positie weten te verzekeren. Onder het oude regime was hij de dagelijksch raadgever van den Sultan, en het is aan zijn optreden te danken, dat de banden tusschen Turkije en Duitschland steeds nauwer werden aangehaald. Het bezoek van keizer Wilhelm aan Abdoel Hamid werd door Marschall's bemoeiingen tot een triomf voor den keizer. De Duitse instructeurs vormden het nieuwe Turksche leger. De concessie voor den Bagdadspoorweg werd in 1899 door Marschall verkregen. Duitschland's handel in Turkije breidde zich zielderoogen uit, en naast deze onmiddellijke voordeelen kon hij zich ook nieuwe verzekeren voor de toekomst.

Als „Realpolitiker“ wist Marschall steeds de middelen aan te wenden, die Turkije moesten overtuigen van de vriendschap en de belangstelling van Duitschland. Hij had van Bismarck, zooals wij zagen, niet veel geleerd, maar een woord van dien staatsman bracht hij steeds in praktijk. In de dagen der Egyptische quaestie had Bismarck eens gezegd: „In Aegypten bin ich Engländer.“ Marschall paste dit toe, door in Turkije Turk te zijn. En zijn invloed was zoo groot, dat noch de val van den sultan, noch het optreden van een nieuwe regeering, noch zelfs de annexatie van Bosnië en Herzegowina door Duitschland's bondgenoot in staat waren, in de betrekkingen tusschen Duitschland en Turkije wijziging te brengen.

In Turkije heeft Marschall den naam gekregen, een betrouwbaar en bekwaam diplomaat te zijn, die op een moeilijke post en onder moeilijke omstandigheden goed werk wist te doen.

En dat was de reden waarom hij door den keizer werd aangewezen, de ambassade bij het hof van St. James, een der moeilijkste en ondankbaarste die er voor Duitse diplomaten te vinden is, over te nemen van graaf Wolff-Metternich. Vooral wijl na de Agadirquaestie en de redevoeringen, tijdens de Mar-

rokaansche crisis door Edward Grey en Lloyd George gehouden, de stemming in beide landen zeer veel te wenschen overliet.

En juist nu hij dien arbeid om tot verbetering te komen ernstig zou kunnen aanvatten, wijl hij gelegenheid had zich in den loop van den zomer te oriënteeren en de persoonlijke kennismaking met de leiders der Engelsehe politiek aan te knooien of te hernieuwen, werd hij weggeroepen van zijn levenstaak, van zijn arbeidsveld; betreurd zoowel in Duitschland als in Engeland.

Het was een moeilijke taak, die aan Marschall was opgedragen. In Engeland, waar de leidende persoonlijkheden door een bijna ziekelijk wantrouwen tegen Duitschland en de Duitschers zijn bezielt moest hij de vredelievendheid van het Duitse Rijk bewijzen; niet met woorden, maar met daden. „Deeds are what are wanted“, zeide Gladstone eens. Als gezant te Konstantinopel, en als vertegenwoordiger van het Duitse rijk op de vredesconferenties te 's-Gravenhage, heeft Marschall gelegenheid gehad zijn diplomatieke gaven te toonen. Op zeventigjarigen leeftijd moest hij te Londen pogen te herstellen wat anderen hadden bedorven.

Het is moeilijk thans, nadat hij slechts enkele maanden in Londen heeft kunnen werkzaam zijn, te zeggen, of hij in dit taak is geslaagd. De opdracht, die hij kreeg was eervol en de taak verheven; maar de man was oud en bezat niet meer de jeugdige krachten, die noodig waren om die taak met ijver en opgewektheid te aanvaarden.

Over de ziekte van Freiherr Marschall von Bieberstein vallen de volgende bijzonderheden te vermelden. Sinds jaren reeds leed de ontslapene aan hartkloppingen, een overblijfsel van een vroegere ziekte. In den laatste tijd had hij daar zeer veel last van, zoodat Marschall in het vorige jaar, November, het sigarettenrooken, waarvan hij een hartstochtelijk liefhebber was, moest laten. De hartkloppingen werden toen veel minder en verdwenen ten slotte zelfs geheel. Maar de Italiaansch-Turksche oorlog en zijn benoeming tot Duitse gezant te Londen schijnen hem zoo sterk aangegrepen te hebben, dat hij, toen hij met verlof naar Duitschland ging, zeer afgemat op zijn familiegoed te Neuershausen bij Freiburg aankwam. Bovendien kreeg hij nog een maagkwaal, die hem den eetlust benam, wat voor het gestel van den zieke zeer nadeelig was. Hij knapte zoover op, dat hij naar Badenweiler vertrekken kon, om daar de kuur mede te maken.

Zijn toestand verergerde toen echter weer, zoodat Marschall Zondag 22 Sept. het bed moest houden. Maandagochtend om tien uur had hij een lichten aanval van hartverlamming en moest hij ingespoten worden, om alle gevaar te bannen. Den verdere dag had hij geen aanvallen meer te verduren. In den nacht trad onverwacht de catastrofe in. Tegen half vier in den ochtend kreeg de zieke opnieuw een aanval van hartverlamming, waaraan hij om vier uur zonder doodstrijd overleed. Aan zijn sterfbed bevonden zich behalve de behandelende geneesheer de gemalin van den gezant, zijn dochter en zijn twee jongste zoons.

KAZERNEBRAND TE HAARLEM. Dinsdagavond (24 Sept.) even over half acht, werden de zich buiten de infanterie-kazerne te Haarlem bevindende manschappen van 't 10de regiment plotseling opgeschrikt door het blazen en roffelen van het alarm-signaal. Met den looppas begaven zij zich naar de kazerne aan den Koudenhorn om op weg daarheen de zich snelverbreidende mare te vernemen: „de kazerne van het 10de staat in brand.“

Aan het achtergedeelte, zijde Nieuwe Gracht, sloegen de vlammen hoog op. Ook de in de kazerne aanwezige manschappen waren door het alarm op de binnenplaats tezaam geloopt, en de mannen van het brandpiket tastten onmiddellijk met tal van slangen het vuur aan.

De Haarlemsche vrijwillige brandweer rukte met alle macht aan; de politie zette de toegangen tot de kazerne af en van verschillende zijden werden groote hoeveelheden water in de vlammen geworpen. De Zakstraat was een waterpoel. Onder het kruisvuur der op het vuur gerichte slangen, van den kant

der Nieuwegracht wierpen de blusschers zware stralen in het brandend kazernedeel, van de zijde der Zakstraat bleef het vuurbestrijdend personeel niet achter. De plaats voor den hoofdingang, zijde Koudenhorn, was in een bivak herschapen.

DE BRAND IN DE KAZERNE TE HAARLEM.

Matrassen, kledingkastjes, kistjes van de manschappen, chamlambree-ameublement, inderhaast was alles door het gearmeerde regimentsdeel naar buiten gebracht, om aan het brandgevaar te worden onttrokken.

't Liep gelukkig zoo'n vaart niet, al liet het zich aanvankelijk ernstig aanzien.

Het was te half acht, dat de dienstdoende wachecommandant gewaar schuwde werd, dat de vlammen uit het dak sloegen van de rustkamer, gevestigd op de zolderverdieping van den achtervleugel, grenzende aan de Nieuwegracht.

Het alarmeeren der manschappen geschiedde daarop onmiddellijk. En het gevecht met het zich snel uitbreidende vuur begon.

De vlammen lekten in het oude kazernegebouw snel voort.

De rustkamer, met de daar opgestapelde kledings- en ebeupementstukken boden het vuur gretig voedsel. De geheele zolder en het dak brandden uit. Het vuur kroop voort, ontstaan aan den hoek van den vleugel, zijde Bakenessergracht, tot aan den anderen hoek van het gebouw aan den Zakstraatkant.

Door de aanwezigheid van brandvrije muren aan beide vleugels werd het vuur gestuit.

In de kazerne liggen het 3de en 4de bataljon van het jongste, het 10de infanterie-regiment. 't Is bij het gedeelte,

waarin het 3de bataljon is gehuisvest, dat de brand door de brandvrije muren is gestuit.

In ongeveer 2 1/2 uur waren de blusschingspogingen met goeden uitslag bekroond, ofschoon men tot middernacht bezig bleef, om het smeulend vuur geheel te verdelgen.

Onder het blusschen ontploften achtereenvolgens eenige honderden wacht- en losse patronen.

Het leek een vuurwerk, vanwege de lichtende stralen en de geweldige knallen.

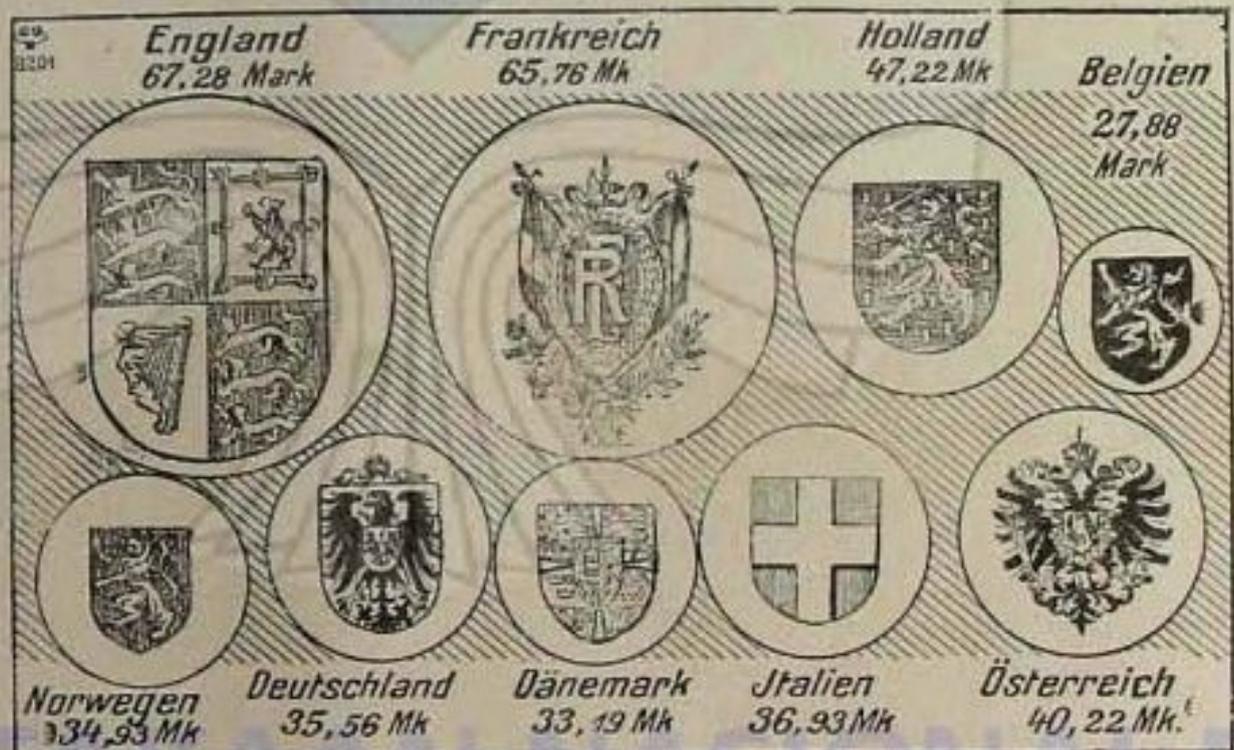
Persoonlijke ongelukken kwamen daarbij niet voor. Gelukkig dat de scherpe patronen tijdig in veiligheid waren gebracht.

Zooals reeds vermeld, is de rustkamer en het dak geheel uit- en afgebrand. De onder het kleedingmagazijn gelegen onderofficiers-cantine leed veel waterschade. Bovendien is uitgebrand de chambree van de 4de compagnie van het 3de bataljon. Wat de inwoners van Haarlem betreft, duizenden hadden zich op het gerucht van den kazernebrand naar de buurt van het brandende gebouw begeven en honderden bleven geduldig toezien, tot het laatste vookje door de ijverig arbeidende blusschers was gedoofd. In hetzelfde gedeelte van het oude-huizenpark, 't welk tot militair verblijf is ingericht, was reeds eer een begin van brand.

De oorzaak was onbekend.

WAAR WORDT DE MEESTE BELASTING BETAALD? Op deze vraag geeft bijgaande afbeelding het antwoord.

In Engeland betaalt een ieder gemiddeld (omgerekend in gulden) f 40.37, in Frankrijk f 39.46, in Nederland f 28.37, in België f 16.73, in Noorwegen f 20.96, in Duitschland f 21.34, in Denemarcken f 19.91, in Italië f 22.16 en in Oostenrijk-Hongarije f 24.13

WAAR BETAALT MEN DE MEESTE BELASTING?

In België wordt dus 't minst, in Engeland het meest aan belasting per hoofd betaald.

P. F.

Scharreltje.

Volg.

In het donker zaten ze nu naast elkaar in de duistere zaal- diepte te kijken, om hen waren vaag, als schaduwen, de menschen, dicht tegen elkaar, rij na rij... Hier en daar, in den wankelen schijn van een brandlaap, zag je ineens een gelaat, turend naar het tooneel... Ze zagen elkaar haast niet, voelden zich tegen elkaar aangedrongen, klam-warm.

Beneden, ver onder zich, voelden ze de volle zaal, vooraan, bij het tooneel. Zag je in het licht de menschenrijen, dan ineens niets meer, één heel vage, levenbewogen donkerte.

Jo, tusschen de jongens in, zat naar het orkest te kijken, vooraan zag ze de eadanseerende armbewegingen der strijkers, verderop het hout, dan 't koper... heel ervoor, alleen, als een fel bewegend poppetje, de dirigent.

Bram, naast haar, keek ook, lette op zijn kennissen, die hij meestrijken zag... hij hoorde scherp de foutjes... sakkerloot die fluit zet altijd te laat in, ... kijk, Wermiger ligt d'r uit...

'n goeie dirigent, alles geeft hij aan... 'n mooie toon die hobo... Dan weer zat hij in gedachten de tonen te volgen, eerst bij de violen, toen bij de cello's... of bij de blazers... Soms neuriede hij even mee, z'n hoofd meewiegend met de maat.

Aan den anderen kant van Jo zat Hans, z'n hoofd achteruit tegen het beschoot geleend, met half-dichte oogen turend naar de hoogte van den zaalkoepel. Vanuit de verre lichtplek beneden hoorde hij de klanken aangolven, die hij in een zinnelijk genot over zich liet gaan. Telkens, bij elken aanzet van de violen, was 't of de klank als 'n omgast hem greep en telkens beefde er 'n siddering van genot, kil langs zijn rug. Soms keek hij even naar het orkest, dat wijd-uit het podium vulde, — maar dan kneep hij weer gauw zijn oogen dicht, zat te genieten, omstrengeld van klank... Jo, naast hem, keek telkens opzij naar hem... daar zat-ie nou, daar zat-ie nou, ze kon nou naar hem kijken, niemand merkte 't in het donker... wat zag hij bleek, wat moe z'n dunne gezicht, god, wat zat-ie weer te luisteren, ze zag 'm beven. Stilletjes ging ze verruften, sloofte zacht tegen hem aan... Maar strak bleef hij zitten zonder iets te merken, in verre aandacht.

Zoo zaten ze, dicht opeen, hun gedachten ver van elkaar, te luisteren. Toen het laatste accoord was gevallen, stommelde er in de zaal even een begin van applaus. Maar dadelijk werd het weer stil; hoog op den ijzeren koepel van de zoldering hoorden ze den regen ritselen, zacht plessend op het metaal.

En de cello's zetten, als een weening plots in de geluidloze donkerte, het andante in... 't Was Hans, of hij zich in eens verweken voelde in de sleepende strömung van klank, als sluiers wuifden de klagende tonen over hem neer, lange paarse traag neerzwevende sluiers, waar hij heelemaal onder raakte, bang verlangend. In 'n hijgende aandacht voelde hij telkens een rilling gaan over z'n klamme lijf, strak bleef hij zitten, z'n hoofd achterover, leunend tegen 't hout... Toen de violen het cello-motief overnamen, was het of er plots 'n verhoering in z'n heeten kop kwam... hij voelde zijn obsessie waken, — hoog boven zich zag hij weer de zoldering, waar door de gekleurde ruitjes flauw het middaglicht glimmerde... ou rechts van zich, ver beneden het hel-licht podium, vol klein-zwarte mannetjes achter rommelig ingedrongen lessenaars.

Naast zich, dicht tegen zich aan, voelde hij nu ook Jo zitten, ... hij keek even opzij. En in den schemer zag hij ineens de glimstering van haar oogen, die naar hem tuurden.

Toen zakte hij weer terug in zijn droomende genieting, tot het eind toe... Een plots klaterend handgeklap schokte hem wakker, het licht flitste op, en voor hem, als een wijde duizeling, zag hij ineens het gebouw, als opgestapeld met menschen, die klaptten, klaptten. Als een golf zwaaide het geluid op naar hun hooge plaatsen. Onvast op z'n beenen stond hij op, hij voelde zich vol, prikkelend-benauwd z'n heele lijf vol van moe genot... „Ja, jij gaat zeker“, zei Bram haastig „neem Jo dan mee, dan kunnen jullie vast thee maken, wij komen dalk met z'n allen.“

„Ja, da's goed“ zei hij terug „tenminste als jij 't goedvindt Jo?“

„Natuurlijk“, lachte ze dadelijk terug, „ook een vraag. Kom dan gauw, voor ze beginnen!“ Achter elkaar stommelden ze het steile trapje af, wipten het klapdeurtje door naar de gang. Ze waren juist de zaal uit, toen het orkest met een slag de *Rhapsodie Hongroise* inzette.

Zwijgend trok hij zijn jas aan, hielp Jo aan haar manteltje. En samen alleen liepen ze de leege gangen en trappen af, naar den uitgang.

In een vreemd-grijze daghelderheid lag het plein voor hen, toen ze de deur uitkwamen. Triest drensde de regen neer op het herfst-late groen van het plantsoentje middenin, op de leege glimstering van de breede straatruimte, waar in 'n verre ronding, het stationsgebouw stond, grijs-nat. En als even een windje door het regengedriezel kwam aangehuifd, warrelde uit de boomen de vergane blaten los, met den regen meewaiend tot ze klef neerplakten op de straat.

„Kom“ zei hij rillend „laten we er maar gauw doorgaan, 't

wordt toch niet droog.“ Hij zette zijn paraplu op, en dicht tegen elkaar eronder, liepen ze den Stationsweg op.

't Was leeg op straat, — hier en daar zagen ze iemand onder een glimmende paraplu langs de huizen haasten, nat-koud... Achter de ramen zaten soms menschen, verveeld-turend in den valen regenmiddag.

Zonder spreken, telkens naar beneden kijkend voor de plassen, haastten ze door, Hans liep met kleine pasjes, voor Jo, de paraplu laag boven hen, dicht gearmd tegen haar aan.

Huiverig trok de kille regendamp hem door z'n lijf, en als een sliereng door z'n gedachten hoorde hij almaar nog het sleepende cello-motief van straks.

Hij voelde zich zoo triest, dat hij wel huilen kon... God, wat 'n ellende, die huilende klanken en die vale regendag... wat had hij nu behoefte aan warmte, aan een beetje liefde, om los te raken uit die beklemming! Naast zijn voeten zag hij Jo's schoenpunten telkens uitwippen onder haar rokje, telkens voelde hij, heel even, haar schouder tegen zijn bovenarm. En in een plots opwelling drukte hij zijn arm, waarom de hare lag, tegen zich aan.

„Heb jij 't ook zoo koud?“ vroeg ze naar hem opziend onder de paraplu. „Als een visch,“ zei hij „stop je hand maar gauw in m'n zak, hè?“ En hij duwde haar hand, met de zijne, in zijn jaszak.

„O, ja“, lachte ze, „fijn, zoo is 't beter!“ Zoo liepen ze toen door, hij hield haar handje vast in zijn zak, zoodat ze vlak tegen elkaar aan liepen, haast een. Een tram gleed voorbij, spetterend door de plassen, zwartvol met menschen. Opzij van de straat was een Singel, waar de regen met almaar plessende blaasjes in neerdriezelde. Ze stapte naast hem mee, dicht tegen hem aan en woelde soms met haar hand even in z'n zak, waar ze z'n hand almaar warm om de hare voelde. Wat was ze blij, wat was ze blij, nu liep ze naast hem, en hij hield haar hand vast, en drukte ze, soms even... zou hij 't nu ook gaan voelen, waar ze al zoo lang op wachtte... Prikkelend voelde ze de vreugd van met hem samen te zijn... soms ineens benauwde het haar, als een brok in haar keel, en dan weer ging er als een juiching door heel haar lijf... ze kreeg een plots lust om hard-op ineens te schaterlachen, om hem nu in den waienden regen te omhelzen en hem dan, stil in zijn oor, te zeggen, dat ze dol op 'm was, dat ze 'm hebben wou en met hem weg, ver van Bram en al die anderen.

Wordt vervolgd

Poupette.

Naar het Fransch

van

Marcel Prévost

vertaald door

HELENE FORNIER TEN BRINK.

V.

„Dat zijn korrekte handen, heel rechte vingers. — Mijnheer heeft gelijk om zich te laten verzorgen: als men dergelijke extremiteiten bezit — Bourdois sloeg haar nieuwsgierig gade: nooit had hij zich kunnen voorstellen, dat er zulk een arsenaal van stalen instrumenten, zalf, borsteltjes noodig was, om een paar handen in orde te maken. Hij bewonderde voornamelijk de behendigheid van Mme Lamirault, wanneer zij het te ver gegroeide vel wegnam, om de omljsting der nagels in orde te brengen. Eindelijk, na drie kwartier onafgebroken arbeid, verklaarde de manicure dat zij gereed was. Zij voegde er bij dat het den volgende keer zoo lang niet zou duren, maar dat het noodzakelijk was om het werk minstens een keer per week te herhalen. De andere dagen moest het onderhouden worden. Zij bood een necessaire aan, waarin al de instrumentjes en zalfjes aanwezig waren. Bourdois vermoedde, dat deze necessaire al lange jaren in den winkel vertoefde: het rood fluweel binnen in was verschoten en zelfs een beetje door de motten opgegeten. Hij nam hem niettegenstaande dat aan,

betaalde vijftien frank zestig voor alles te zamen en vertrok, tot op den drempel door de beleefdheden van Mme Lamirault vergezeld. Tot zijne groote verwondering deed deze dame hem geen enkel onbetamelijk voorstel; hij had tot heden in de overtuiging geleefd, dat alle manicures of lichtekool of entre-tremettense waren.

Het sloeg drie uur, toen hij weer thuis kwam.

Hij was nog al teleurgesteld toen hij opmerkte dat Philomene niets zag van al de veranderingen, die hij zijn uiterlijk had laten ondergaan. Hij had honger. Hij liet een tweede gekookt ei klaarmaken en besproeide het ditmaal met een glaasje goeden Bordeaux. Hij begon zich eenigszins gejaagd te gevoelen in de toppen van zijne vingers en de palmen van zijne handen, hij haalde voortdurend zijn horloge te voorschijn zonder zich daarna te herinneren, welk nar hij had gelezen...

Komaan, wat kalme, zei hij tegen zich zelf. Ik zal hier om kwartier over zessen vertrekken. Het is nu vijf minuten over vier. Ik heb dus nog een beetje meer dan twee uur voor me. Ik moet me niet zenuwachtig maken... Een meisje van een atelier, lieve hemel, 't is wel de moeite waard...

Maar hij had zich mooi de les te lezen, hij gevoelde een hevige ontroering, waarin begeerte, angst en ook (hoewel hij het zich niet wilde bekennen) een beetje wroeging en schaamte zich vermengden. Hij gebruikte opzettelijk veel tijd om in zijn garde robe een costume uit te kiezen. Philomene kreeg eene opmerking, omdat de witheid van zijne boorden te wenschen overliet. Gitrac droeg boorden die als nieuw geglaasd waren. Het speet hem dat hij geen enkel laequet pak had. Een gekleede jas was te deftig voor de gelegenheid. Eindelijk bepaalde hij zijne keus op een bruinkleurig costume, dat hij onlangs van den kleermaker had ontvangen; in de broek was de plooi nog vast ingeperst en de jas hing nogal los om hem heen en sloot goed aan de schouders.

Zijn nieuwe das maakte, vond hij, een vroolijk effect tusschen de punten van zijn boord.

Toen hij zich zoo gekleed en met zijn strooioed op voor den spiegel van de spiegelkast bekeek, veranderde hij het strenge vonnis dat hij dien ochtend over zijn uiterlijk had uitgesproken. Ik zie er jonger uit dan Gitrac, daar is geen twijfel aan. Wat de kleeren al niet kunnen doen! Zijn dieet had hem zijn frisch uiterlijk hergeven; hij was niet gecongessionneerd zooals op andere gewone dagen na zijn maaltijd zijn kop koffie en glaasje fine.

„Alleen mijn hoed is niet heel schitterend. Kom wat doet het er toe!”

Hij ging zitten en begon de twee kranten te lezen, die hij elken morgen ontving, een blad uit de provincie en een uit Parijs.

Hij wist niet wat hij las, alhoewel hij er zijn best voor deed. Van de verschillende gevoelens die hem zoeven bestormden, bleef langzamerhand enkel de angst over. De stap, die hij stond te doen scheen hem zoowel slecht, gevaarlijk als belachelijk toe. „Als het eens bekend werd!... En zooiets kan men weten.

Die hoek van de twee straten is bijna in mijn wijk!

Tien minuten over vijf... Half zes... Wat te doen? Stilletjes thuis blijven... Er niet heengaan... Bovendien zullen zij er heen gaan, die twee meisjes? Thérèse was gisteravond half beschonken toen ze het mij beloofde. Zij zal het zich vandaag zeker niet hebben herinnerd. En daarbij, zij schertste... „Om vijf minuten voor zes zette Bourdois boos over zijn eigen agitatie, opnieuw zijn strooien hoed op en bekeek zich opnieuw in den spiegel. Heusch, die hoed is onmogelijk. Ik zal in de rue de Rennes een panama gaan koopen... Blij een reden tot handelen te hebben gevonden, ging hij terstond uit, liep de rue Montparnasse langs, daarna den boulevard. Zijn oog op het uurwerk van het station richtend zag hij: vijf minuten over zes. Hem beving de angst te laat te komen; hij nam een rijtuig en liet zich haar den hoedenmaker brengen, betaalde tachtig frank voor een in der haast uitgezochten panama en zijn koetsier tot vlug rijden aansporend, ging hij naar zijn rendez-vous. Blijf een beetje voor den hoek stilstaan! Hij betaalde het rijtuig. De aandoening overmeesterde hem, hij trachtte

zich te kalmeeren, tegen zichzelf zeggend: Omdat ik ervan verzekerd ben, dat ze niet zullen komen. — Hij bekeek zich evenwel toch in den spiegel eener uitstalling, voordat hij den hoek der straat omsloeg. Terwijl hij tegen zichzelf gezeiten stond te trekken, probeerend zijn rond gezicht langer te maken en zijn wangen op te blazen, zeide eene schertsende stem achter hem:

— Maar als ze je nu zeggen, dat je mooi bent! Hij draaide zich om: het was Zon die gesproken had, — en Poupette was bij haar.

Zon stelde voor:

— Juffrouw Poupette... Mijnheer Jules, de vriend van Louis.

Zij voegde erbij:

— Laat ons in de rue Barouillère gaan. Het is daar stiller.

Met Poupette ging zij voorop. Bourdois was blij niet genoodzaakt te zijn terstond te antwoorden. In het plotselinge hinner ontmoeting, had hij slechts gezien, had hij slechts gedacht: „Wat is zij jong!... En terwijl hij op eenigen afstand de twee vriendinnen volgde, herhaalde hij, de silhouette van het jonge meisje van achteren beziende: „Ze is nog een kind!“ Zij was minstens een hoofd kleiner dan Thérèse, die toch ook al niet groot was. Hare bruine haren, krullende aan de slapen en achter in den hals onder een slapen strooien hoed te voorschijn komend, die op goed geluk af vastgespeld was, haar heel kleine voetjes, hare heel kleine handjes wettigden haar bijnaam en gaven haar een kinderlijk uiterlijk, dat wel is waar in tegenspraak was met de ontwikkeling van hare heupen en haar boezem beneden en boven haar zeer ingeregen middel. Het geheel was dubbelzinnig, noch kind, noch vrouw. „Maar ze is deksels knap!“ zeide hij tegen zichzelf, terwijl hij zichzelf meester begon te worden.

Een hevige aantrekkingskracht, die hij zekerlijk niet had voorzien, hechte hem van hetzelfde oogenblik af aan de schreden van dit kind. Zijn wensch haar te bezien, overwon zijne verlegenheid; hij was gelukkig toen de twee bleven staan en zich naar hem toekeerden en hij het allerlietste ronde gezichtje terug zag, met een spits kinnetje, een klein mondje geteekend door zulke regelmatige roode accolade, dat zij er eerder amusant dan wel excitant door was, oortjes van een klein kind, een laag voorhoofd een kleinen wipneus, het teint van een witte peruk en blauwe oogen, ongelooflijk groot en blauw. Een pop, ja; een heerlijke bruine pop. Alleen zou een pop, die zoo overvloedig van buste en heupen was voorzien, bijna onfatsoenlijk hebben geschenen.

Bourdois kon nog steeds geen woorden vinden, naïf, begeerig bekeek hij het jonge meisje dat glimlachte. Thérèse barstte in lachen uit:

— Zeg eens, zeide zij, als de kleine je niet bevalt, dan kunnen we wel weer teruggaan?

De ex-controleur lachte ook en daarmee was het ijs gebroken. Toch sprak Bourdois enkel met Thérèse, terwijl zijn blikken aan Poupette bleven hangen. Hij vroeg naar Gitrac, dadelijk antwoordde Thérèse, met dubbelzinnigheden, die Bourdois eenigszins geneerden, maar die Poupette in geen enkel opzicht schenen te hinderen. Poupette sprak weinig, ieder keer dat Bourdois' blik den hare oatmoyette glimlachte zij vriendschappelijk tegen hem, terwijl haar gezichtje al dien tijd bleef glimlachen.

Eindelijk riep Thérèse uit:

— Maar zeg toch eens wat! Jullie laat mij maar alleen rammelen. Je kon er anders gisteravond goed mee overweg mijnheer Jules!

En wat die kleine betreft, zij vermoeit ons allemaal op het atelier alleen met haar gesuater. Niet waar Poupette?

Nog eens keek Poupette Bourdois openhartig en glimlachend aan.

Zij zeide met een kalme stem:

— Men kan zoo niet den eersten keer, dat men elkaar ontmoet — niet waar, mijnheer?

— Zeker juffrouw, antwoordde Bourdois blozend.

(Wordt vervolgd.)

Inschrijving voor Palantoengan.

In nr. 12 van het *Weekblad voor Indië*, d.d. 7 Juli '12 heeft men van de hand van mr. Dijkstra een artikel kunnen aantreffen, waarin een beroep wordt gedaan op het medegevoel voor het lijden, vooral voor het geestelijk lijden, der in de leprozen-icriehing opgenomen patienten. Om het leed dezer menschen te verzachten, openen wij hierbij een inschrijving. Aandrag op de lezers behoeft zeker niet te worden uitgeoefend.

Wij verklaren ons bereid, giften in ontvangst te nemen en te verantwoorden.

	REDACTIE „WEEKBLAD VOOR INDIE“	
Reeds ontvangen	f 577.50	
Sedert nog ontvangen	„ 5.—	
Van H. te Soerabaja.		
Totaal	f 582.50.	

 De Administratie van het „Soerabaiasch Handelsblad“ beveelt zich aan voor de levering van:

Particulier Drukwerk, zooals:

Prospecti,

Jaarverslagen, enz.

Door uitbreiding van de drukkerij-installatie kunnen orders prompt en tegen billijke prijzen worden uitgevoerd.

Abonneert u op het

Semarangsch Handelsblad,

Hoofdredacteur W. C. van der VELDE.

Abonnementsprijs f 4.50 per kwartaal, (voor Semarang f 3 per kwartaal).

Soerabaiasch Assurantie Kantoor

Chineesche Voorstraat bij Roode Brug.

TELEF. 373 SOERABAJA

Combinatie van de:

Oost-Indische Zee- en Brand Assurantie Maatschappij.

Javasche Zee- en Brand Assurantie Maatschappij.

Brand Assurantie Maatschappij „Ardjoeno“.

Brand Assurantie Maatschappij „Veritas“.

Nederlandsche Lloyd.

Bataviasche Zee- en Brand Assurantie Maatschappij.

Gezam. Volt. Kapitaal Statuair Reserfelfonds.

f 11.200.000.

f 1.729.209.16.

Sluiten verzekeringen tegen brand- zee- diefstal- en autogevaren tegen concurrerende premien.

E. A. v. KAPPEN, Hoofd-Inspecteur.

C. G. O. ENKLAAR, Procuratiehouder.

Vraagt

Wijnen van J. GARREAU FRERES

Batavia

Semarang

Soerabaja.

Prijscourant gratis op aanvraag.

182

BADHOTEL Songgô-Riti,

in 2 uren van uit Malang te bereiken.

Gelegen op 3200 voet tusschen **Batoe** en **Poedjon**, met geneeskrachtige warme minerale bronnen, door H. H. doctoren aanbevolen tegen **rheumatiek**, **jicht**, **asthma**, **bloedarmoede**, **nierziekte**, enz. Moderne **badinrichtingen**. Ruime doorlopende lichte kamers, paviljoen-systeem met serres. Eigen waterleiding. Moderne verlichting, donkere kamer en arage. Electriche schellen in alle kamers.

Agent te Malang: **G. PELTZER**,
Agent van landelijke ondernemingen.

Adres voor brieven en telegrammen:
HALKEMA, Malang.

BIJBLAD VAN HET WEEKBLAD VOOR INDIË VOOR DAMES

Over kinderspeelgoed en kinderboeken.

Vervolg.

Gelukkig begint er de laatste jaren een streven te komen om het speelgoed niet alleen mooi, maar ook praktisch te doen zijn — ik behoeft maar de aardige vilten en houten beesten en vilten poppen te noemen, die tegenwoordig al bijna overal in groote verscheidenheid te krijgen zijn. Doch men moet oppassen dat het z. g. „moderne speelgoed“ ook weer niet te overdreven wordt. Men wil kunst in 't leven van het kind brengen. Goed, maar men vergeet niet, dat te artistiek speelgoed een kind in den regel niet boeit.

Het mooie, het natuurgetrouwe wat wij er in bewonderen, merkt het kind niet op. Voor hem is de houten hond met z'n rechte pooten, rechte staart, vierkant plankje voor halsband en driekantsplankjes voor ooren veel en veel mooier, dan de werkelijk prachtige koeien, die verleden jaar te Soerabaja waren, en de bewondering van alle volwassene wekten.

Zoo'n hond kan opzitten, doodliggen, hardloopen, luisteren, bang zijn, bedroefd zijn al naar mate je z'n pooten, kop of ooren laat draaien, je kunt hem laten vallen, er boven op gaan staan, ja zelfs gerust een nacht vergeten en in den regen laten liggen, den volgenden morgen is 't dezelfde trouwe lieve speelkameraad.

Maar de mooie koe? Die kan niets dan loeien, en dan moet je hem zelfs nog omzwaaien, en als je er maar even, heel even op gaat staan, is hij heelemaal kapot en heb je er niets meer aan.

En hoe gaat 't de hoog geroemde karakterpoppen? Door volwassene worden ze gewaardeerd en te recht bewonderd, want ze zijn artistiek, deze miniatuur kinderen of menschen. Maar 't zijn geen echte poppen! Poppekinderen moeten kunnen lachen, huilen en ernstig zijn al naar mate hun mama 't hebben wil en hoe kan een kind nu met de karakterpop, die b. v. altijd licht-eeuwig en altijd 't zelfde grijsje heeft, — spelen dat ze bedroefd is? Bij een poppegezicht zonder uitdrukking kan men alle stemmingen fantaseeren, bij een karakterpop niet meer.

Ten slotte zou ik ieder willen raden, die speelgoed koopen wil en in de plaats zijner inwoning niet kan slagen (de kleinere plaatsen zijn uit den aard der zaak niet zoo goed gesorteerd) een prijscourant te laten komen b. v. van Carl Quehl, Spielwarenfabrikant Nürnberg.

Het Nürnberger speelgoed is sinds jaren beroemd, en in deze prijscourant zal men zeker iets van z'n gading vinden, terwijl ook de prijzen beduidend minder zijn dan die op Java gevraagd worden.

Nog wil ik hier een enkel woord toevoegen over kinderboeken. Er is haast niets waar men een kind zooveel plezier mee doet als met een boek. Honderd maal worden de platen bekeken, 't verhaal gelezen, of door moeder verteld, en 't lijkt wel, of 't boek telkens weer een nieuwe geheimzinnige bekoring voor 't kind heeft.

En dat is 't ook. Een mooi boek verveelt niet. Telkens weer merkt het kind in de platen iets nieuws op, wat het tot dusverre nog niet gezien had. Telkens weer leest of hoort het dingen uit de tekst die het geheel vergeten was.

Met vreugde kan ik constateeren, dat er in Holland in uitgebreiden kring een strekking is waar te nemen, den kinderen niets dan werkelijk mooie artistieke boeken te geven. De keuze is er al heel groot.

In Indië is men helaas nog niet zoover gekomen. De meeste ouders vinden het voldoende een winkel binnen te gaan om een of ander pratboekje te koopen, meestal omdat ze niet weten, welk een prachtstukken er bestaan. Nog slechts bij enkele families mocht ik een uitgezochte collectie kinderboeken aantreffen.

En men behoeft zich niet te bepalen tot Hollandsche lectuur. Er staat ons nog een uitgebreide verzameling Engelsche, Duitse en Fransche kinderboeken ten dienste, waarmee we de kinderen eveneens het grootste genoegen kunnen doen. Men niet, dat een kind geen behagen schept in een prentenboek, omdat de tekst in een vreemde taal geschreven is! Kleine kinderen, die nog niet of onvoldoende kunnen lezen, vertelt met toch ook den tekst, terwijl men hen de plaatjes laat bekijken. Waarom zou men dat niet doen met niet-Hollandsche kinderboeken.

Men kan dan over een veel grooter keuze beschikken en vooral over meer soorten, want ieder land zal gewoonlijk op kinderboeken weer z'n eigenaardig cachet drukken.

Boven aan zou ik de Engelsche kinderboeken willen plaatsen. Beeldige teekeningen, een boeiende, gultige en toch eenvoudige tekst, mooi papier, een keurig bandje en... spotgoedkoop.

Voor 20, 60 en 80 ct heeft men de mooiste boekjes. Wat de Engelsche boekjes vooral zoo smakelijk maakt is, dat men vermeden heeft, voor en achter in leelijke advertenties te plaatsen. In plaats daarvan heeft men kleine tekeningetjes uit andere boekjes getet, om de aandacht op andere werkjes van den schrijver te vestigen. Voorzeker een artistiek idee! De Fransche boeken zijn veel weelderiger uitgevoerd, maar... ook veel duurder. De Duitse zijn voor een groot deel hier bekend, daar er zeer veel in 't Hollandsch vertaald zijn.

Van de Duitse schrijvers zou ik nog de aandacht willen vestigen op E. S. Thomson. De *Tiergeschichte* van Thomson zijn daarom zoo aan te bevelen, omdat hij niet alleen belangstelling en medelijden voor de dieren kweekt, maar den kinderen een geheel nieuwe kijk op het dierleven geeft. Hij laat hen b. v. meemaken wat het jonge dier leeren moet om zich aan de toestanden in de wereld aan te passen. De manier, waarop Thomson vertelt, wekt liefde voor de dieren, zonder dat hij in vervelende *Moralgeschichte* vervalt.

Het verdient ook zeer veel aanbeveling den kinderen zelf deze voor kinderen geschreven Fransche, Duitse of Engelsche boekjes in handen te geven, als ze al gedurende korten tijd de taal leeren.

Hieronder volgen eenige namen van de meest bekende prenten- en leesboeken, die ik met klem durf aanbevelen.

Verscheidene werken uit deze lijst zijn overgenomen uit de lijst die ieder jaer in *Het Kind* gegeven wordt, en door N. van Hichtman wordt opgemaakt.

Voor de helle kleintjes van 1 tot 2 jaar.

Voor dierenvriendjes en Voor ons kind beide bij C. A. J. van Dishoeck, te Amsterdam.

Het dierenboek, bij W. de Haan, te Utrecht.

Het mooiste dierenboek, bij C. A. J. van Dishoeck, hoewel iets minder stevig, geeft toch goede afbeeldingen.

En dan drie oog stevige *Illustratieboeken* die uitgeslagen, en op de tafel opgezet kunnen worden.

Het eerste boek (afbeeldingen van dieren);

Van alles wat (afbeeldingen van allerlei voorwerpen, die het kind keut) en

Baby (dierenprentjes), alle drie bij H. Meulenhoff te Amsterdam.

Voor tweejarigen: *Hans, waar moet je heen? en Ja wij willen dansen gaan* met versjes van S. Abramsz., bij L. J. Veen te Amsterdam.

Voor de kleintjes (4 — 7 jaar ongeveer).

Prentenboeken. In Holland staat een huis.

Handjeplak en Het regent het zegent door Nellie Bodenheimer, bij S. L. van Looy, te Amsterdam.

Klein Jantje in Modderstad door Ottilia Adelborg, bij C. A. J. van Dishoeck, te Bussum.

Hansje in 't bezenland, door Elsa Beskow, bij C. A. J. van Dishoeck, te Bussum.

Olle's sneeuwchoenentocht door Elsa Beskow, bij H. Prakke, te Nijmegen.

Lachjes en traantjes, prentjes van Gertrud Caspari, versjes van S. Maanhuis-Ileken, Hollandiadrukkerij te Baarn.

De zieke haan, door Jan de Kladder en zijn maat, bij Meindert Boogaardt Jun. te Rotterdam, 0.75.

Pratjes en plaatjes voor kleine maatjes door R. Maanhuis-Ileken, geïllustreerd door B. Midderigh — Bokhorst, 1.25.

Van jongens en meisjes door Rie Cramer, bij W. de Haan, te Utrecht, en *Vlindertjes* door Rie Cramer, met versjes van A. Sutorius, bij P. N. van Kampen te Amsterdam.

Klaproosje en Korenbloempje, van Agatha Snellen, geïll., door Wenckebach, 1.90.

Daar was eens een oud vrouwtje, door T. J. Bottema een oud-friesch verhaaltje, naverteld door N. van Hichtum, bij R. van der Velde, te Leeuwarden, 0.75.

Het diamanten prinsesje — Rie Cramer bij C. van Dishoeck Bussum.

De koningspoes en Kabouterboek van Kees Valkenstein bij van Dishoeck Bussum, een boekje in Vlaamsch idioom, de taal is zeer mooi, plaatjes fijn afgewerkt.

Pierelieren en Ginnequincken door Karel van den Oever, geïllustreerd door C. J. Addicks, bij Meindert Boogaardt Jun. te Rotterdam.

Het kabouterboek, „voor Paul de F. van zijn Vader“, bij C. A. J. van Dishoeck, te Bussum.

Kinderspeelgoed, bij C. A. J. van Dishoeck, te Bussum.

De klompenmaker en de prinses, door J. Stampéris bij Höveker en Wornser.

Twaalf sprookjes en rijmpjes, met prentjes van Nellie Bodenheimer, bij S. L. van Looy te Amsterdam.

Sneeuwvlieg, naverteld door G. van der Hoeven, mooie platen van Mej. Drupsteen, bij D. Coenc & Co. te Amsterdam.

Toen grootvader een kleine jongen was, met mooie plaatjes van Jessie Willeox Smith, tekst van Claudine Bienfait, bij de firma Van de Garde, te Zalt-Bommel.

Kinderswereld, versjes van J. Sutorius, plaatjes van Rie Cramer, bij P. N. van Kampen, te Amsterdam, en bij den zelfden uitgever: de volgende aardige 30 cts. prentenboekjes:

Een-twee-drie-Ferlos! Holl. kinderen in hun spelen, Prentjes van Jan Rinke, bij de Venn. „Letteren en Kunst“, Amsterdam.

De Koningspoes, Teekeningen en tekst van Kees Valkenstein, bij C. A. J. van Dishoeck, te Bussum, 1.40.

De kabouters in het bosch, door Kees Valkenstein, bij W. de Haan, te Utrecht, 1.25 gebonden.

Marietje in Sneeuwland door Sibylle van Olfers, bij L. J. Veen te Amsterdam, 1.25.

Twee prentenboeken David Brett, tekst van N. van Hichtum.

Roodkapje, 45

De drie beertjes, 45,

bij de firma Scheltens en Giltay, te Amsterdam.

Lachjes en Traantjes van G. Caspari bij Hollandia drukkerij

Baarn.

Onze oude 'ersjes Meulenhoff Amsterdam.

Er was eens een oud vrouwtje van N. van Hichtum bij van der Velde Leeuwarden.

(Wordt vervolgd).

Rondblik.

LCVXII.

Het blijft regenen.

Altijd maar door...

De drijuante Augustusmaand werd op den voet gevolgd door September, waarvan we „quand même“ om Sarah Bernhardt's devies te gebruiken, nog eenige verwachting hadden.

Wie weet?!

Een ietsje frische herfstlucht doorsprankeld in den morgen door zonnegoud, later op den dag doorgloed van koesterende, zóó lang ontbeerde warmte, komaan! dan zijn we 't kliemerige, 't troosteloze van den ganschelijk zonnelozen Augustus spoedig vergeten.

Tot op heden, (17 September) valt onze verwachting in 't ... water.

O! die vale regengordijnen!

Er is geen zon. Het is vochtig, hoiverig. Onze eenige koestering is: warme kachels! Brandende kachels in Patria, in Augustus en in September!!

Vroeger wilde een degelijke, Hollandse huisvrouw niet van „stoken“ weten, vóór primo November.

Het is en blijft weer, om „een erfenis te deelen“ om „te leeren tooveren.“

Dat eerste, ja! dat is den Hollander uit 't trouwe hart gegrepen. Hij is doorgaans een goed financier; hij is „overlegend“ in dubbelen zin; hij is zuinig; hij is vertot op 't deelen van een erfenis. Past in zijn kader.

Ik hoop, dat ze dezen zomer aan 't erfenis deelen hun vingers blauw geteld hebben.

Mij is elke erfenis ontgaan.

Ben in naaste en verre toekomst, — zoo die voor mij bestemd is, — ook geen sou te wachten.

Never mind! ik ontkoop dan aan 't wees gekibbel, illustrerend elk erfenis-deelen.

Leeren tooveren?!

Wij, Hollanders?!

Neen! dat zal nooit lukken.

Daartoe missen we fantasie en vlagvingerigheid.

We zijn veel te koel beredeneerd, en te stijf, om te leeren tooveren.

Wat ter wereld, moeten we dan doen in doodsche, kille, eindeloze regendagen?

Een Fransch blad adviseert:

Ruim uw boeken eens op!

Catalogiseer uw bibliotheek, als ze dat nog niet gedaan is.

Een lang niet te verwerpen raad.

Het is een genot, ouwe boeken te betasten, nog eens een blik te slaan in lang vergeten tijdschriften, te coquetteeren met allerliefste, ouwe omslagen, in te zuigen door 't bekijken van ouwe illustraties en grappig ouwerwetsche platen, liefelijke herinneringen uit ver verleden.

De tijd gaat zóó snel! „rollt als een bergstroom voort“, die woorden zijn geen holle klanken, ze zijn waar, ze zijn ernstig, vermanend; ze leeren ons te woekeren met onzen tijd, zoolang 't dag is...

En wanneer we nu onze boeken ordenen, dan grijpt de hand naar, en valt 't oog op werken van een beroemde, Nederlandsche vrouw; van een historieschrijfster, die niet eens tot 't vaal verleden behoort; wier beeld en arbeid nog helder voor ons opdoemen. Het is juist een eeuw geleden 16 September 1912, dat Geertruida Toussaint, de als romanschrijfster zoo vermaarde Mevrouw Bosboom-Toussaint te Alk-

maar werd geboren.

16 September 1912, op 't eeuwfeest harer geboorte is in 't plantsoen van 't trissche, bedrijvige stadje in Noord-Holland, voor Alkmaar's „Eereburgeres“ een borstbeeld onthuld.

Geertruida Toussaint, apothekers-dochter, hield buitengewoon veel van haar geboortestad, hoewel haar kinderjaren daar doorgebracht niet vroolijk waren. De moeder van het bleeke, droomerige, tengere kind, van de schrijfster in den dop, was een dóór-en-dóór praktische, werkzame huisvrouw. Aan 't bleeke, niet sterke Fruitje dat altijd met d'r neus in de boeken zat, had zij geen kloeke hulpe in de huishouding.

Verre van dien.

Moeder en dochter verschilden hemelsbreed van temperament en opvatting. Geharrewar zonder eind. Als de verhouding al te gespannen werd, maakte vader Toussaint, die zijn kind veel beter begreep, die óók meeleeft met helden en heldinnen uit de historie, verzot was op lezen, die een groote verzameling boeken had — die hij misschien op regenachtige dagen ransschikte — een eind aan 't gekibbel en gedwaasboom.

Geertruida's boeltje werd gepakt, en ze ging maanden lang logeeren bij tantes te Harlingen. Tegen den tijd, dat Geertruida Toussaint haar examen moest doen voor onderwijzeres, kwam zij naar Alkmaar terug, maar had daar geen menschen die haar geest verkwikten en verrijkten. Het schuwe, eenzelve jonge meisje, dat 't liefst in haar sober, nuchter gemeubeld vertrekje zat te lezen, te studeeren, of met haar kriebelpootje bladrijden vol schreef, was van te bizonderen aanleg om met Pietje en Mietje te keuvelen over futilliteiten; de ernstige, mijnerode, allesbehalve oppervlakkige Geertruida had daarvoor oor noch oog.

Vóór dat zij zich uitsluitend aan de letteren wijdde, was zij een poos als gouvernante werkzaam bij eene familie te Hoorn.

Geboren onderwijzeres, in den zin om tam en braaf kindertjes 't A. B. C. te leeren, was Geertruida niet. Opgaand in 't verleden, had zij niet de belangstelling en de opgewektheid, geeischt door 't heden, en onverbiddelijk gevorderd door kinderen.

In 't ouderlijk huis teruggekeerd, studeerde en schreef ze onverpoosd.

Haar moeder, die insag, dat „schrijven“ een roeping en een broodwinning kan zijn, op poëtische en prozaische wijze gerustgesteld, was de eerste om te juichen over Geertruida's werk: *Almagro*, dat in 1839 verscheen, toen de schrijfster 27 jaar oud was.

Haar gansche leven heeft zij voorbeeldig gewerkt; hard gewerkt, óók om den broode, toen zij reeds lang gehuwd was met den beroemden schilder Bosboom, die vaak lange rusttermijne moest nemen, wanneer zenuwzwakte hem 't schilderen belette.

Toen zij 13 April 1886 stierf, lagen nog onafgemaakt in haar schrijfcassette, haar door Alkmaar vereerd, toen zij reeds bekend was door haar historischen roman: *Het Huis Laurenne*, haar persoonlijke herinneringen die ze als bijdragen voor den 50-jarigen *Gids* had willen leveren.

Het artistieke echtpaar Bosboom-Toussaint werd jaarlijks op kiesche wijze finantiëel gesteund door eenige vereerders en vereersters. Een bijdrage van 3000 gulden werd steeds dankbaar door hen aanvaard. Mevrouw Bosboom-Toussaint schreef over dien welwillenden steun: „Niet aannemen, wat een edele vriendenhand uit zichzelf aanbiedt, op een tijdstip, waarop hulp ons onmisbaar is, zou geen fierheid, zou zondige hoogmoed zijn. Wetende ook, dat wij doen zouden, wat zij nu doen, waren wij in hun plaats.“ Bosboom's trouwe liefde, de koesterende zorgen waarmee hij zijne fysiek niet sterke echtgenoot omringde, de óórlijke, nimmer verflauwende bewondering voor haar eminent schrijftalent moeten wel een vergoeding, een zachte troost geweest zijn, voor de auteur van: *De Delftsche Wonderdokter*, *Langs een Omweg*, *Majoor Frans* om slechts enkele van haar meest bekende werken te citeeren, die nooit héélemaal is beengekomen over 't verlies van haar eerste liefde, over 't verdwijnen uit haar leven van den man, dien zij aanhad; over 't verbreken van haar verloving met Bakhuizen van den Brink. Vader Toussaint zag geen heil in een echtverbintenis met den genialen Bakhuizen; hij voornamelijk, dwong

zijne lievelingsdochter uit haar levensregister een dierbaren naam te schrappen; te vergeten den man, over wien zij in zoo jubelende bewoordingen schreef aan haar letterkundige vrienden: Busken Huet en Potgieter.

Aan wereldschen roem en onderscheidingen heeft het de puriteinsch gezinde Mevrouw Bosboom-Toussaint allerminst ontbroken.

Hulde aan de magistraten van Alkmaar, die reeds vroeg begrepen, welk buitengewoon talent ontluikt was achter de schuttende, groene wallen van Geertruida's geboorteplaats!

Op haar 32ste levensjaar werd zij: *Eereburgeres* van Alkmaar.

En thans prijkt haar borstbeeld, gemaakt door den Belgischen beeldhouwer Falise in 't stadsplantsoen te Alkmaar, Alkmaar was haar lief. Meermalen heeft Mevrouw Bosboom-Toussaint in vriendelijke, waardegerende taal over haar geboorteplaats geschreven.

De heer *Verkuyl*, die 16 September j. l. bij de plechtige onthulling van 't borstbeeld, de gedachtenrede hield, zei o: a, doelend op de groote sympathie der schrijfster voor Alkmaar: Daarom staat dan ook hier, te Alkmaar, haar geboorteplaats, het beeld van A. L. G. Bosboom-Toussaint in brons, den blik naar de stad gewend, en door dit beeld zullen volgende geslachten den naam eeren en de nagedachtenis bewaren eener vrouw, die hoog stond als schrijfster, — die streefde naar vrijheid voor haar geloof en haar kunst en haar zelfstandige opvatting van beide; die droomde van een volk, het hare, dat groot zou blijven door godsdienstzin en kracht van Boven.

Dit alles vat ik saam in het schoone sonnet door de dichteres Marie Boddaert geschreven bij den dood van Mevrouw Bosboom-Toussaint.

„Vrij wilde ik zijn,“ 't klonk fier uit vrouwenmond.

Een koninklijke ziel was haar gegeven,

Groot voelde zij, groot wist zij weer te geven,

Wat ook voor haar in volle klaarheid stond,

En sterk en rustig in die vrijheid bond

Ze een strijd aan tegen lauwheid, lafheid, streven

Naar kloekheid leefde zij, en deed herleven

Het voorgeslacht, dat kloeke daán bestond.

Wordt groot, ruischt uit de blaán door haar beschreven,

Wies kloek, aanvaard den roem van 't grootsch verleden,

Die roem, mijn volk, tane in uw handen niet

In 't harte Uws Volks blijf, hooge Vrouwe leven

Maak helder hoofd en blik, maak vast zijn schreden,

Gij zult het: groote dooden ster-en niet“.

Het voetstuk van 't bronzen borstbeeld is van rood graniet, waarop met vergulde letters staat:

A. L. G. Bosboom-Toussaint, 1812-1912,

Eereburgeres van Alkmaar

Uwe vrienden en vereerders*.

Zoo moeten we dan maar op druillige Zondagen, — zonnige Zondagen zijn er haast niet meer — met bedrijvige hand en spiedend oog, onze boeken redderen; gloednieuw uitgekomen werken voor een wijle laten rusten; met en dóór mevrouw Bosboom-Toussaint's historische romans ons verplaatsen in 't verleden.

Een verleden, door onze knappe romanière zóó helder en kleurrijk geteekend, dat onbegrepen toestanden ons duidelijk worden, conflicten worden opgelost, en de ten voeten uit geteekende, historische personen goede bekenden van ons worden.

ANNE-MARIE.

De nieuwe reisweg naar Indië

Vervolg.

Ich hört' ein Blüchlein rauschen
Wohl aus dem Felsenquell,
Hinaß zum Thale rauschen,
So frisch und wunderhell.
Ich weis nicht, wie mir wurde,
Nicht, wer den Rath mir gab,
Ich mußte auch hinunter,
Mit meinem Wanderstab.

WILHELM MÜLLER.

Het gesprek aan tafel werd hoofdzakelijk gevoerd in 't Fransch, Engelsch en Italiaansch, en de dokter van de *Semiramis*, de eenige Duitscher, betreurde het, dat hij niet anders dan Duitsch, pardon Saksisch, kon spreken; in Zuid-Oostenrijk kon hij daar heelemaal niet mee terecht komen! Den derden dag lagen we 's morgens om 5 uur reeds voor Alexandrië. Alles kwam in beweging; om 4 uur reeds opgestaan, stond ieder, na 'n flink ontbijt, reisvaardig; 't bleek 'n verbazend rumoerig debarkeeren te worden! Ons schip werd overstroemd door koelies, gidsen en negers. Om rustig weg te komen, engageerden we 'n gids van Cook. Hij vroeg ons 20 piasters om onze bagage eerst naar 't douanekantoor, daarna naar 't station te brengen; we bleven slechts een dag in Alexandrië en zouden 's avonds met de expres naar Cairo doorreizen.

Op 't douanekantoor, waar 't propvol stond, werkte de pas van mijn reisgenoot wonderen uit, — zonder iets te openen, konden we verder, zeer tot verbazing en afgunst van onze medepassagiers. Na door vize Arabische straatjes te zijn gereden, eischte echter aan 't station de Cook-meneer het driedubbele bedrag;... groote verontwaardiging van ons, en we gaven 't hem niet. 20 piasters kreeg hij, en daarmee uit! — Dat begreep hij niet, — hij was blijkbaar gewend, dat men, lang voor zijn grooten mond, hem maar betaalde, wat hij vroeg.

Eenmaal ons goed in bewaring, lieten we ons naar 't Windsor-hôtel aan 't strand brengen. Wat 'n ontgoocheling! 'n unheimisch hôtel, met 'n overdekte waranda, veelteer loods, en 't strand hopeloos verlaten en zonnig. Na 'n haastig kop koffie, gingen we onze inkoop doen, zooals helmboorden, voiles, witte schoenen, alles voor de latere tochten in Cairo.

Toen reden we met een tram naar buiten om een groot hospitaal, de schepping van een Oostenrijksch dokter, te bezichtigen.

Na afgifte van ons kaartje werd ons door een jong Syrisch dokter alles getoond, 't is er werkelijk een modelhospitaal. Vestibule, gangen, breede trappen waranda's zijn zoo frisch, ruim en vroolijk belicht, dat men waant in een hôtel te raag te zijn.

Alle lighallen zijn buiten den wind, en overal heerscht de grootst mogelijke zindelijkheid. — De Syrische dokter vertelde ons, dat de Arabieren eerst een flink bad kregen, alvorens opgenomen te worden, maar dat de meesten toch bang zijn het bed sordig te maken door er op te gaan liggen; zij, die hun heele leven in krotten zonder genoeg licht en lucht hebben geleefd, staan in verbazing voor al die reinheid en ze zijn er zelfs bang voor!

Mijn reisgenoot, die toch in Europa al zeer veel modern op 't gebied van hygiène had gezien, was opgetogen over de inrichting der operatiezalen, waarvan een op elke verdieping. In ruime opstijgstoelen (lift) konden de zieken vervoerd worden, ook waren er afzonderlijke kleine lijeschmachines voor het eten. — Eene Duitse verpleegster toonde ons nog vol trots de badkamers. Hoogst voldaan vertrokken we, en waren iets later met de elektrische tram op weg naar San Stéfano, de druk bezochte badplaats, niet ver van Alexandrië gelegen. We zaten bovenop en hadden een goed uitzicht op den landweg en 't strand.

Langs den weg staan wel aardig gebouwde villa's met muurtjes om de erven gebouwd, maar troosteloos zonnig zonder boomen of groen staan die kleine paleizen daar te blakeren.

Te San Stéfano stapten we uit bij 't groote Casino en in de ruime loods (meer is 't niet aan 't strand, zat de line fleur van Alexandrië te lunchen.

't Was wel heel duur 't couvert, maar uitstekend toebereid;

't was me 'n raadsel, waar al die menschen vandaan kwamen, en wat ze daar zoo'n heelen dag uitvoerden, want 't leek me eerst 's avonds geraden om 'n zeebad te nemen.

Hier geen gezellig strandleven zooals in Europa, met vroolijk spelende kinderen en blij vertier; alleen in de heel vroege morgenuren zal men er kunnen wezen of laat namiddags.

De hitte is te intens.

Na terugkeer in de stad haastten wij ons naar 't station waar de keurige trein voor Cairo reeds stond.

De weg erheen voert door velden, soms, alsof we door Holland reden, maar toen de eerste Fellah-dorpen in zicht kwamen, gevoelden we ons echt in Egypte. 'n Merkwaardig iets, zoo'n dorp; uit leem opgetrokken de woningen, huizen kan je ze niet noemen, — donkergrijze vierkante of koepelvormige massa's zonder daken of vensters, ongeveer reusachtige molshoopen gelijk.

Soms schiet een rookwolkje omhoog en verschijnt bovenop een hond of geiten met kinderen... geheel zooals eeuwen geleden worden die woningen gevormd, zooals eeuwen geleden is ook nu nog hun kleederdracht, en zooals eeuwen geleden uit den tijd der Pharao's beploegen zij hun land en besproeien het gewas!

Als op een bijbelsch schilderij loopen de vrouwen in lange zwarte gewaden, van wollige stof, en om 't hoofd geslagen bij wijze van doek. — de mannen in kaffan en grove witte doeken om 't hoofd. De Fellah-vrouwen zijn ongesluierd, ernstige mooie trekken hebben ze, de oogen licht omschilderd met zwartsel, de nagels rood geverfd aan de kleine handen.

Allen loopen blootsvoets door 't mulle zand, de zwarte gewaden sleepen achter hen aan, ze bekommeren zich niet om stof en zand, ze zijn er immers een mee geworden!

Warm en zwoel was de atmosfeer dien avond, maar niemand heeft vrees voor regen; — in dit land leeft alles buitenshuis, immers 't regent hoogst zelden, misschien driemaal 's jaars en dan nog maar gedurende een goed kwartier; wel een verschil met die zondvloed in Indië, maar ook 't verschil in land en plantengroei is verbazend groot!

De aankomst te Cairo maakte 'n aangename indruk. Het station is in Bysantijschen stijl en dadelijk valt ons de gezellige, groote drukte op straat mee, waar we eigenlijk een belegering van bedelaars verwacht hadden!

Maar Cairo is de stad van verrassingen, en daarom den vreemdeling steeds bekorende.

De stad is gelegen in de vlakte, die zich uitstrekt tusschen de rechteroever van de Nijl en de Moquattam, een voorlooper van de Arabische bergketen. — De bevolking wordt geschat op een 600,000 inwoners, waarvan 50,000 Europeanen; de overigen zijn Copten of Muzelmannen, Turken, Syriërs, Nubiërs of Barbarijnen, Soudanegers en Bedouïnen, dus een aardig mengelmoes en dat krioelt maar door elkaar!

Ongeveer 540 moskeeën zijn door de stad verspreid en de slanke torentjes der minarets ziet men overal uitstekend.

De portier van het Grand Continental Hôtel geleidde ons daarheen; het is gelegen aan het Operaplein, tegenover den tuin van Ezbekiyeh, waar concerten worden gegeven nu en dan.

Op 't plein 'n groot ruitersstandbeeld van Ibrahim Pacha in brons; het werk van den Franschen beeldhouwer Cordier.

Na 't diner op 't terras van 't hôtel genoten we onze koffie op 't rechtsche terras, geamuseerd door 't levendig straatgewoel.

Mij dunkt, dat Shepherds Hôtel niet zoo aardig ligt, want daar is de straat nauw, en mist men 't uitzicht op 't plein.

Steeds rijdt de elektrische tram goed bezet voorbij. De keurigste equipages, gelijkende op de beroemde „Zweispänner“ in Weenen, bewonderen we hier; — opeens schiet 'n kar vooruit, waarop 'n groepje gesluierde vrouwen geheel in 't zwart, met de kindertjes.

Dan komen rijke dandies in hun mylord, en daarnaast draaft genoeglijk 'n Arabier op zijn keurig geschoren ezeltje. Het diertje is mooi blauwgrijs en netjes opgetuigd met zilveren kettingen en platen. — de beeen van den langen ruiters bezelen langs 't slanke ezeltje... daarachter verschijnt een kleine karavaan; de onverschillige kameelen met hun blik als uit een andere wereld dodeinen voort, den rug opgeladen met

koopwaar, en de Bedouinen er naast langzaam loopende als in de woestijn, den witten mantel om zich heen geslagen, 't geweer op den rug.

— Een oogenblik staat 'n waterdrager stil om zijn waar te verkoopen, en werkelijk, hij draagt 't kostbare vocht nog in 'n geitenhuid, de pooten uitstekende en 't lichaam gezwollen, even primitief, maar voor hen praktisch, als in den tijd van Jezus en zijn volgelingen!

Vlak bij ons vraagt 'n Arabier onze aandacht: hij heeft een kleine leguaan aan een koord, en laat die even vechten met slangen; daarna komt 'n jongetje met 'n ezeltje en aapjes, die kunstjes doen, zelfs geitjes, die opritten als hondjes.

Werkelijk men heeft zich hier niet te vervelen!

Na 'n verkwikkende slaap, (aan boord slaap ik nooit goed,) bezochten we dien eersten ochtend het Egyptische museum.

Een ruim, hoog, imposant gebouw met breede trappen en reusachtige zalen. Hier zijn al de beelden en ontelbare mummies verzameld, die in den loop der tijden zijn opgegraven bij Sakkarah, Memphis, Ludor enz.

Op steenen tafels en borden hieroglyfen en Sanscrit. In 't atrium vinden we reusachtige sarcophagen o. a. van koningin Hatshepsit, een beeld van Ramses II en verscheidene kolossen.

Wat verder twee beelden van Ptah, de interessantste beelden in Egypte gevonden. Op de 1ste galerij een aantal mummies van koningen, kinderen enz., ook van rammes, stieren, apen, arenden, katten, krokodillen enz. enz.

In een der zijzalen de kostbaarste Egyptische juweelen van 't oude keizerrijk tot 't Byzantijnsche tijdperk.

Verder in een zaal de mummies van Ramses II, Ramses III, 2000 jr. v. Chr!

In 't verkooplokaal kan men beeldjes koopen, die in de sarcophagen gevonden zijn. Daar elke sarcophaag er ongeveer een 300 bevat, hebben ze steeds voorraad. De mooiste worden voor 't museum bewaard, de dubbelen verkocht.

Het museum bezit voorts de mooiste verzameling van messen en andere instrumenten van silca; alleen 't museum Ashmolean in Oxford kan zich daarmee meten.

Met ons liep 'n groepje Egyptische dorpslui door de zalen, enkele vrouwen slechts half gesluierd. Ik zag een paar elegante Turksche dames; ze zijn geheel in 't zwart, zijde of satijn, met veel epnaaiseltjes, kant en sleepen; de zijden mantille over 't hoofd. Voor 't gelaat hebben ze een driehoekig in een punt eindigend wit zijden doekje, zoodat alleen de oogen geheel onbedekt blijven, maar toch ziet men door die zijden gaasjes vrij duidelijk 't heele gezicht doorschemeren, en voorhoofd en hals zijn sterk geblancket; de wenkbrauwen zwart geverfd.

Na de lunch kwam de gids, dien we besteld hadden, kennis maken.

Hij was ons door goede vrienden, die eenige dagen in Cairo doorbrachten, zeer aanbevolen, en aardiger type dan Scheh-tan Hassan Said hebben we niet ontmoet.

Hij kijkt gemoedelijk rond, zijn geheele voorkomen waarborgt een zekere welgesteldheid, later hoorden we, dat hij inderdaad er bijzonder warmjes inuit. Maar 't ambt van „dragoman“ wilde hij niet opgeven, immers van vader op zoon ging die betrekking en ze staan goed bekend. — Hij liet ons f 2.50 per dag betalen.

Naast den koetsier gezeten, bracht hij ons eerst naar de Mameloken graven, een eind buiten de stad. De koele rit frischte ons op, buiten Cairo zijn de wegen breed, we reden in de richting van Magnatani, de bergreeks links van de stad.

Nu zagen we 'n opeenvolging van groote tomben, met hier en daar slanke minarets, overal groote rust. De Mameluksche sultans liggen hier, een er van is van sultan Farkouk. Maar de tomben worden niet goed meer onderhouden, van de minarets wordt niet meer gezongen, het is een langzaam verval.

Die vorsten hebben Egypte ongeveer 300 jaar lang 't juk van hun overheersching doen torsen, en 't is, als zijn hun graven vervloekt door de bevolking.

Terugkeerende bezochten we de Citadel en hadden daar een heerlijke zonsondergang.

We gingen binnen door de poort Babel-Gedid; een korte, glooiende weg leidt naar 't hoogere gedeelte; daar werden de Mameluken op last van Mehemet Ali vermoord. De Citadel

werd gesticht door Saladin, die, in navolging van de Kruisridders, welke ommuurde forten bouwden, zich hier veiliger achtte tegen de aanvallen van de Fatimiden, en het paleis geheel deed ommuren.

Hier boven zien we op de geheele stad.

In de verte de pyramiden van Cheops met de Sphinx en aan den anderen kant de Zandmuur, de Gèbel Moquattam.

De Engelschen hebben hier boven flinke kanonnen staan en kunnen, als zij willen, de geheele stad beschieten.

In de moskee van Mehemet Ali treden we nu binnen, met „selbstverständlich“ sloffen om onze onwaardige schoenen gebonden.

Dit gebeurde in elke volgende moskee.

Vóóraan is „mibrab“ de symbolische nis, welke de richting van Mekka aanduidt.

— In het middenportaal is alles in Turksche stijl uit den tijd van Mehemet Ali, niets is er Arabisch.

Door de veelkleurige vensters schittert en glanst het tooverachtig; een wonderbaar effect maakt het.

Reuzenpilaren houden het gebouw op; in de moskee zelf liggen prachtige donkerroode Perzische tapijten met regelmatige figuren; in de nissen allerlei beeldhouwwerk, bij de trappen uiterst fijn houtsnijwerk.

Van uit den koepel hangen verscheidene vergulde kettingen af, die even zoovele lampjes dragen, gebruikt bij den avonddienst.

Achter hooge vergulde traliehekken de tombe van vorst Mehemet Ali, de gevreesde zoowel als aanbeden heerscher.

— Den volgenden ochtend gingen we al vroeg met onzen gids naar de buurt Khan el Kalili, de Perzische bazars, waar 't oog geen rust kan vinden, zooveel moois is er te zien. Geëtselend koperwerk, prachtige tapijten, heerlijke, onverslijtbare zijden stoffen, parfumerieën, zilverwerk, ivoor, kantwek, shawls, ja, wat al niet!... En dat alles in heel nauwe steegjes, soms raken de gevels met houten, uitgesneden balkonnetjes elkaar bijna, als in Oud-Frankfort, en steeds zijn de straten vol wandelaars.

M. LINDNER-VAN VLIET.

(Wordt vervolgd.)

G.

Als een doode, lieden zee, die slechts hier en daar blauwe golfjes opwierp, stond de hemel boven de daken. Monumentaal verhief zich een enorm tegeldak aan den rand van den horizont over het dakgewemel van zijn omgeving. De avond viel in de stad en de klokken van de katholieke kerken luiden. Zij luidden bijna den heelen dag. Langs den nok van zeer oude daken van schuten, gelijkend op den getanden rug van een voorwereldlijk monster, sloop een dier. Zwart en schaduwachtig en onwaarschijnlijk groot snelde de silhouet van den kater door de grijze lucht. G. zag dit alles van uit haar dakvenster; maar daar zij dit beeld al zoo dikwijls gezien had, maakte het geen indruk meer op haar. Zij wilde ook geen indrukken, zij wachtte. Zonder iets te durven verwachten, wachtte zij.

Zij wachtte al sedert jaren; maar sedert eenige weken meer bepaald ja, met een zekerheid, die haar zelf verbaasde. Sedert eenige weken voelde zij hoe iets nader en nader kwam, iets als een verre ruter, die achter haar rug kwam aangeloppeeren, om haar spoedig in te halen. Meestentijds geloofde zij, dat het het lang gehoopte geluk zou zijn, 't geen zij nu voelde naderen; maar dikwijls — maar dikwijls...

Eenigszins verzwakt door het lange wachten en meer nog door hard werken en hulpeloosheid, lei zij haar borduurwerk elken avond met de bittere gedachte weg, weer een dag onder te zijn geworden, zonder dat „het“ gekomen was.

Zij had het gevoel als werd zij vergeten door het leven, zij leefde in haar dakkamerje als op een ver verwijderd eiland, waar nooit iets heen kwam, waaraan de golven van het lot, eeuwig, zonder ophouden, voorbij ruischten. Toen zij nog heel jong was, had zij eens een novelle geschreven en die begon zoo: Gudrun streelde haar mooie slanke handen, terwijl de

graaf, haar verloofde, gloeiend van liefde, op het Smyrnasch tapijt aan haar voeten lag.⁴ In haar gedachten was zij zelf Gudrun geweest.

In G.'s romantisch poppehoofdje, kwamen ook nu nog soms zulke gedachten op; maar zij had den moed niet meer ze neer te schrijven, en haar wasbleek gezichtje, te dikwijls gewaschen en te vaak met lanolin bestreken, vertrok nu pijnlijk, bij het afschilderen van zulke toestanden.

Eigenlijk geleek G. uiterlijk en innerlijk op een kleine, zonder liefde oud geworden geisha, die zich altijd te vergeefs opgetooid heeft. Ik noem haar G., omdat zij zich verbeeldde geen voornaam meer te hebben; omdat er niemand meer was, die haar bij den voornaam noemde. G. Marinski stond op haar nsambordje, en daarom noemden haar eenige vrienden haar ook G. — Van haar ouders had zij noch geld, noch gezondheid geërfd; wat zij hun te danken had, was alleen dat erbarmelijk beetje bestaan, — dat zij hoogstens aan den dood kon afstaan. En haar zoegenaamde onsterfelijke ziel? Die was veel te onbeduidend dan dat die haar iets ten goede brengen kon. En haar kennis? G. behoorde nog tot die generatie, die niet veel meer van borduren mocht leeren, en het daarbij behoorend fijn, boosaardig lachje over elk vrij woord, elke vrije daad. En borduurwerk wordt slecht betaald! En medicijnen zijn duur! Tot haar geluk drong de volle beteekenis van de ellende harer omstandigheden niet ten volle tot haar door, want haar denken ging nog eenigszins in kinderschoenen en haar ziel was een liliputtertje. Het vreeselijkste in haar erbarmelijk bestaan was voor haar misschien het iederen middag voorbij een zeker huis gaan, dat zij moest passeeren, als zij van haar werk kwam. 's Morgens werkte zij in een winkel. In deze straat was al een venster met een bloemtafel en tusschen diens blaren en bloemen werd zij altijd door een paar vreemde oogen aangekeken. Die oogen zeiden haar niet of zij haar vriendelijk of vijandelijk gezind waren; zij zeiden niets en G. leed onder dien raadselachtigen blik. Om niet als verstijfd te blijven staan, verviel zij telkens in een half hollende, half springende pas bij het voorbijgaan van dat venster. Maar haar linkervoet wilde soms niet mee, hij maakte strike, en gelijk een lamme moest zij dien voet achter zich aanslepen. En ten tweede, de gang naar de apotheek naar den trotschen, grijzenden provisor, die in 't geheel geen kopergeld in betaling wilde aannemen en die haar nooit aankweek, als was zij dat niet waard.

G. verliet haar venster en ging zich kleeden om uit te gaan. Oornst en verwachting dreven haar de straat op. Hetgeen zij sedert weken zoo duidelijk voelde naderen, 't zij geluk of ongeluk, kon zij ten slotte op straat gauwer bereiken dan in haar afgelegen dankamerdje. En dan moest zij ook weer naar de apotheek, om haar druppels klaar te laten maken. De witte gebreide mantel, de kleine witte stroohoed, beide niet heel schoon meer en vrijwel afgedragen, waren in haar oogen nog niet zoo leelijk. Daarbij behoorde een voile — G. ging nooit zonder voile uit — en een paar handschoenen even grauw als haar gezicht en haar mantel. Natuurlijk vermoedde G. niet hoe armoedig en treurig het stond al dat bij elkaar geraapte, vuile wit.

Haastig ging zij naar beneden. Haar hart maande haar tot voorzichtigheid aan; zij lette er niet op.

Buiten spreidde de schemering zich over haar moe, klein gezichtje en liet het heel jong schijnen.

„Kindje, zoo alleen? zei een soldaat tegen haar, toen hij langs haar ging. G. maakte van schrik een kleinen, preutschen zij-prong; maar op haar wassen gezichtje blonk iets van voldoening. Dat in de apotheek verdween, toen de provisor hoog over haar heen keek, toen zij hem haar fleschje overreikte, „Over een half uur“ zei hij, als sprak hij tegen de muur.

Op straat ontmoette zij een man, dien zij moeite deed niet te zien. Maar hij zei hardop „Goeden avond, juffrouw en sloot zich bij haar aan. Geluk trekt geluk aan, schoonheid trekt schoonheid aan, en jammer en leelijkheid past bij jammer en leelijkheid. Nog nooit was er iets moois in G.'s leven gekomen. Zij trok alleen dat aan, wat zij graag gemeden zou hebben.

De man naast haar was een beetje onnoozel en leed daarbij aan een vreeselijke kwaal. Hij was vroeger schoenmaker en had eens een paar schoenen voor haar gemaakt. Sedert

had hij haar altijd gegroet en sedert kort liep hij met haar mee.

De schoenmaker zag er ongeveer uit als Napoleon III in zijn laatste levensjaren. Hij was geheel in 't zwart gekleed en zijn oogen schitterden vreemd. Koortsachtig en stotterend begon hij te spreken, van den last van 't leven en van zijn zwager, den kleermaker Smit.

„U kent hem ook wel, juffrouw, en U kent ook mijn neef George, een door en door net mensch. En nu heeft hij een maagziekte. En zoo ziek als hij is, gaat dat maar te voet naar den dokter. Zijn vader zegt — hij strekte ver zijn handen uit, de rechterhand op den rug van de linker leggend, en riep: ... „George zegt hij, George heeft hij gezegd, „neem toch een sigelant, George!“ Maar denkt u, dat hij er een neemt, juffrouw? Hij loopt zich liever in 't zweet. En bij den dokter moet hij poedelnaakt op een koud wasdoek liggen... op een koud, zwart wasdoek.“

G. beet zacht op de lippen en antwoordde niets.

De straat lag verlaten, stil en rein bij de invallende schemering slechts door een paar regendruppels gevlekt — maar nu kwamen er een paar dames aan. De gedachten van den schoenmaker werden verward. Hij stak weer de handen uit en riep: een koud, poedelnaakt wasdoek voor zoo'n door en door fatsoenlijk mensch.

Daarbij wierp hij schuwe bliken van rechts naar links op degenen die hij tegenkwam, zijn mond vertrok zich van den eenen kant naar den anderen, zijn ene voet begon vreemd te stampen en toen de dames vlak bij waren, begon hij opeens als een paard te galopperen. Galopschoenmaker noemden de straatjongens hem, om deze kwaal.

G. was zoo gauw zij kon naar den anderen kant van de straat geloopt, toen stond zij een oogenblik stil en sloot de oogen.

Een zee van jammer en ellende scheen haar langzaam tot aan de keel te stijgen. Zij had kunnen huilen. En tegen haar wil zag zij de treurige figuur van den zieken kleermakerzoon naakt op het zwarte wasdoek liggen. Zij zag heel duidelijk het leelijke lichaam en het gezicht half jockey, half dweper met de matte groene oogen.

De schoenmaker had den aanval doorstaan en keek nu naar haar om. Hij kwam toch niet terug...?

G.'s linkervoet bleef als vastgekleefd staan en de schoenmaker was weer naast haar, eer zij de kracht om weg te loopen, gevonden had. O, neem me niet kwalijk, juffrouw begon hij verlegen, „U moet het mij niet kwalijk nemen. Ik kan er niets aan doen... Daar kan geen dokter... George, zei zijn vader, George heeft ie gezegd...“

„Ik weet het al,“ viel zij hem zenuwachtig in de rede.

„En nu heeft hij toch kou gevat“, ging hij kalm voort, zich met akelige verliefde bliken tegen haar aandringend. En nu kan hij niets binnen houden.“ Hij strekte de handen voor zich uit en riep: „Wat hij eet, juffrouw — altijd er uit. De dokter zegt...“

Zij liepen beiden haastig door, G. om van hem weg te komen, hij om naast haar te blijven. Zij ontmoetten drie jongelieden. De schoenmaker begon alweer schuwe bliken naar alle kanten te werpen. Angstig knarselendde hij, rolde hij met de oogen. Het duurde niet lang of hij suiste als een hengst de daisternis in, en zijn lange zwarte jasjanden vlogen fladderend achter hem aan. De jongelieden vervulden de stilte met hun helderen luiden lach. Zij riepen halt, halt, toen G. naar den overkant holde.

Haar hart maande haar tot voorzichtigheid aan; maar zij lette er niet op.

Zij liep zoo lang, tot zij tegen een tuinhek aanliep, waaraan zij zich vastklampte, om niet te vallen. Zij zag niets, haar oogen slechts grijze nevel, hunkerend naar licht en klaarheid hield zij de ijzeren staven angstig omklemd. Maar langzamerhand verdween de nevel voor haar oogen en zij zag door het hek een tuin: als een droombeeld scheen hij langzaam uit een grijs water op te stijgen. En hij was mooi, mooier dan alles, wat zij ooit gezien had, en zij wist niet, of zij waakte of droomde. Zij strekte door het hek een hand naar een bloem uit. De bloem week langzaam terug. Zij was

rood en groot en leek in de schemering een bokaal van robijnen en zij schitterde.

Overal schitterden zulke bokalen in den tuin: roode en blauwe, gele en witte. Als avondmaalskelken, dacht G. en nogmaals stak zij haar hand door het hek.

„Wat wil je? vroeg de portier op barschen toon.

G. liet het hek los en ging met onzekere schreden verder. Het viel haar in, dat het nu wel tijd zou zijn om naar de apotheek te gaan om haar droppels. Maar zij vond er noch den moed noch de kracht toe, te minder, daar er zich 20 centen kopergeld onder de som bevonden, die zij bij zich gestoken had voor de apotheek. Er was haar geen andere keus overgebleven, alles wat zij aan geld bezat, waren die 1 en 20 centen, die zij bij zich had. Zij ging naar huis.

Terwijl zij de trap opging, had zij weer dat gevoel alsof er iets haar achternazat, dat haar spoedig zou inhalen. Zoals zij een uur geleden de straat opgeijld was zoo holde zij nu de trappen naar haar woning op, in de zekerheid dat „het“ haar daar zeker wel het eerst zoeken zou. Haar hart maande haar tot voorzichtigheid aan; maar zij lette er niet op.

Midden in haar dakkamertje bleef zij staan en keek om zich heen. Zij zette den hoed niet af. Zij trok haar mantel niet uit, zij keek om zich heen, want het was haar, alsof het naderende, 't zij geluk of ongeluk, zoo dadelijk komen zou. En plotseling lag zij op den grond.

Dadelijk op den rug gaan liggen, als er een hevige aanval komt; had de dokter tegen haar gezegd. Zoo lag zij dus op den grond, omdat zij het bed niet meer had kunnen bereiken, niet in staat om hulp te roepen, de hartkramp verlamde haar en maakte haar stom. Alleen haar oogen riepen den hemel aan, die als een doode looden zee, zonder erbarmen boven de de daken stond. Mijn droppels, dacht zij — maar die stonden in de apotheek. Voor 't eerst van haar leven ontsnapte aan haar lippen een vloek, tegen hen, die haar het leven gegeven hadden en in haar binnenste was nooit iets opgekomen, dat erger was dan deze vloek. — Zij had de deur niet gesloten, en zij was hier boven geheel alleen. Als de schoenmaker haar eens achterna kwam of iemand anders. Als in een visioen zag zij den schoenmaker als een zwarte heugst met gloeiende oogen de trap op galopperen.

„George, neem een vigelante, George!“

„Alles was hij eet, juffrouw.“

Vreeselijk was dat doode licht in haar kamer.

Vreeselijk de hemel, vreeselijk die openstaande deur.

Onafgebroken staarde zij op de deur, terwijl zij hem met haar blikken trachtte dicht te houden.

En de deur ging open, héél langzaam, héél zacht en iets donkers kwam stil de kamer binnen. „De schoenmaker“

rochelde zij. Héél langzaam, héél stil zag zij hem naderkomen, terwijl zij hem als gehypnotiseerd van schrik, aanstaarde.

Was het dat, was het dat, waarop zij gewacht had?

De donkere boog zich over haar heen, zoodat zij niets meer

Lotos-Bedak.

Onfeilbaar middel tegen sproeten, puistjes (koekoel) en glinemen van het aangezicht, door heeren doctoren onschadelijk voor de gezondheid bevonden.

Verkrijgbaar bij *M. Gang grijp-Damwijk, Tasikmelaja* per doos (fijn) 1,050
„ twaalf tabletjes „ 0,50
met gebruiksaanwijzing.

zag dan hem; hij omving haar als met klauwen van een gier; zijn hoofd viel als een hamer op haar borst — daar sprong haar hart in tweeën.

De verre ruiter had haar ingehaald.

Uit het Russisch.

CONSTANTIN.

A D V E R T E N T I E S.

Brief uit Parijs.

Mevrouw X te Padang — De Franschen hebben te allen tijde, de heeren zoowel als de dames, gebruik gemaakt van parfumerie. Ze hebben het dan ook op dat gebied op een groote hoogte gebracht. De Franschen bedienen zich dikwijls van geheime oude recepten, in de kloosters gevonden. Het *Véritable Lait de Ninon* is vervaardigd volgens een dergelijk recept. Het voorkomt het rood glimmen van het gezicht. Het dient om de huid blank en dof doorschijnend te maken. Aangebracht op hals en armen wrijft men het na droging zacht af en overpoedert het. Verkrijgbaar in het wit rose of rachel. f 3.30 (Holl.) per postw. Parfumerie Ninon, 31 rue du Quatre-Septembre, Paris. Bij te voegen f 2.15 (Holl.) voor port voor postpakket.

Mouxy.

Koopt

Zwitsersche

Borduursels

franco vracht & vrij van inkomende rechten direct uit Zwitserland thuis

Japonnen	Blouses
van af fl. 13.50.	van af fl. 3.85
Kinderjurkjes	
van af fl. 8.75	

Echt Zwitsersch Borduursel op Batist, Voile, Wol & moderne zijden stoffen.

Vraag heden nog stalen met Parijsche modeplaten, die gratis worden verzonden.

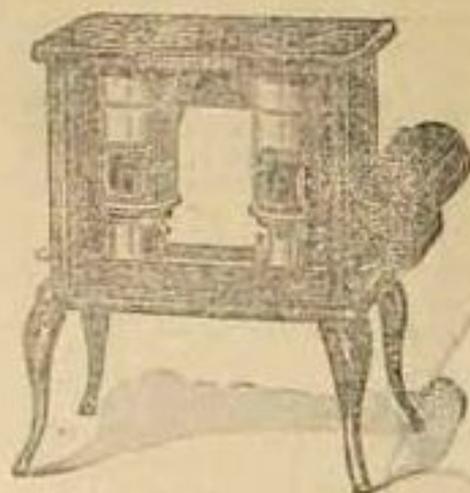
Eveneens stalen van onze allernieuwste Zwitsersche zijden stoffen gratis op aanvraag.

De correspondentie geschiedt in de Hollandsche & de Engelsche taal.

Schweizer & Co.
Luzern A 32 (Zwitserland).

Petroleum-Kookkachels

NEW PERFECTION.

97

Een *groot gemak* voor de huisvrouw en zeer *zuinig* in het gebruik.

Voorhanden een-, twee en drie-lichts-kachels; prijzen: f 16.—, f 23.— en f 28.—:

Ovens, een- en twee-lichts f 6.— en f 8,75.

Brandijzers f 1,30.

Vraagt catalogussen

A. RESINK & Co.

Djokjakarta.

DAMES!!!

Vraagt Uwen leveranciers onze

Dulcine

(iets dergelijks als de Hollandsche Palmine) ter vervanging van keukenboter, doch belangrijk goedkooper.

Ook bonbons, pepermunt, biscuits, ontbijtkoek, cacao, chocolade, conserven alle blikjes voorzien van fraaie plaatjes, te zamen vormende ons Album „Indische Dieren“, met tekst, door G. J. F. Biegman.

En détail o. a. te Kediri in de Apotheek Lumkeman, te Weltevreden bij A. de Wolff, te Djokja in de Toko Nimrod, te Bandoeng o. a. in Toko De Vries en Co., Toko Passer Baroe en Toko Baroe, te Tjinahj bij Lim Kwi Lioe, te Soekaboemi in Toko Beng, enz. Geëxposeerd in stand no. 12 op de Tentoonstelling te Soerabaja.

En gros bij de

Javasche Maatschappij tot Verduurzaming van Levensmiddelen (merk JAVACO), BANDOENG.

146

Firma Maurice Os

Passer Besar — Soerabaja.
Telefoon 330.

Goedkoopste en best gesorteerde artikelen

voor

Dames-, Heeren- en Kindermoden. Gegarneerde en ongegarneerde dameshoeden, corsetten, enz.

84

Zeldzame Aanbieding

Onbegrijpelijk Goedkoop.

Profiteert van deze

Gelegenheid.

Uitsluitend voor Reclame.

Heiden werden mij door de Fabrik gezonden een collectie van 50 stuks uitgezochte en speciaal aangemaakte Schrijfmachines van het **Werkberoemde Merk „SMITH PREMIER“** die tegen 33% minder verkocht moeten worden dan de gewone prijs. Dit is een niet terugkomende zeldzame gelegenheid, welke U aangeboden wordt, en doet de fabriek dit opdat iedereen van de goede eigenschappen dezer machines zal overtuigd worden. De prijs is in de gewone gevallen F 300.— en worden nu deze aller-nieuwste modellen aangeboden voor

F 200.

Met deze machines kunnen zonder omwisseling **DRIE** kleuren getypt worden. Het is de **Sterkste Schrijfmachine**, met het gelijkmatigste schrijft, welke tot heden-toe werd uitgevonden. Dezelve zijn tijdelijk tegen bovenstaanden prijs à f 200.— verkrijgbaar bij onze Agenten voor Ned.-Indië:

N. V. SIE DHIAN HO. — SOLO.

94

Grand Hôtel Selabatoe

Luchtkuuroord

Soekaboemi — Preanger Regentschappen

2200 voet hoog.

Gelijkmatigste klimaat van Oosten en West-Java. 93

CURSUS

in het Maatknippen

EN

MODELKUNST.

Speciale opleiding van dames en meisjes tot Modiste.

Duur der lessen zes maanden bij 6 lessen 's weeks f 25.— 's maands.

Duur der lessen tien maanden bij 3 lessen 's weeks f 12.— 's maands.

Success verzekerd.

Mevrouw A. ROOS

(Kwangin Soerabaja).

Hoof. Lectares van de Mode-Academie

R. J. E. WOHRZEK,

Amsterdam.

DJOKJASCHE KUNSTARBEID.

Permanente Tentoonstelling

van inlandsche Kunstnijverheid

DJOKJA

Geopend

des morgens van 8—12

en

des avonds van 6—8 uur.

Deze voorwerpen zijn eveneens verkrijgbaar gesteld bij den heer H. A. Benjamins, Boekhandelaar te Semarang. 111

BIJBLAD VAN HET WEEKBLAD VOOR INDIË VOOR SPORTNIEUWS EN ONTSPANNINGS-LECTUUR.

Voetbalsport.

SOERABAJA.

Nu de vacantielijd weer is aangebroken, worden geen competitiewedstrijden meer gespeeld voor Januari.

T.H.O.R. en Quick speelden, beiden met onvolledige elftallen, Zondag j.l. een friendly-game, welke eindigde met een gelijke score 1-1. De match was weinig interessant en niet druk bezocht.

BATAVIA.

De nitslagen der Zondag j.l. gespeelde wedstrijden voor de 1e kl. comp. van den West-Java-Voetbalbond waren als volgt:

Voorwaarts — A. S. V. G. 4-1
S. C. F. — Vios 0-8

De stand der competitie is nu als volgt:

	Gesp.	Gew.	Gelijk	Verl.	Voor.	Tegen.	Punten.
Vios	3	2	1	—	17	1	5
Oliveo	3	1	2	—	10	2	3
Voorwaarts	3	2	1	—	6	2	5
A. S. V. G.	3	—	1	2	2	13	1
S. C. F.	3	—	1	2	1	17	1

Voor de 2e kl. werd een match gespeeld.

Oliveo II — A. S. V. G. II 6-0

Hier is de stand

Oliveo II	4	3	1	—	14	—	7
S. C. F. II	3	2	1	—	5	3	5
A. S. V. G. II	3	1	1	1	6	5	3
A. S. V. I	4	1	1	2	2	3	3
Vios II	3	—	—	3	2	12	—

De B. V. B. uit 2e matches spelen.

Hercules — B. V. C. 0-1.

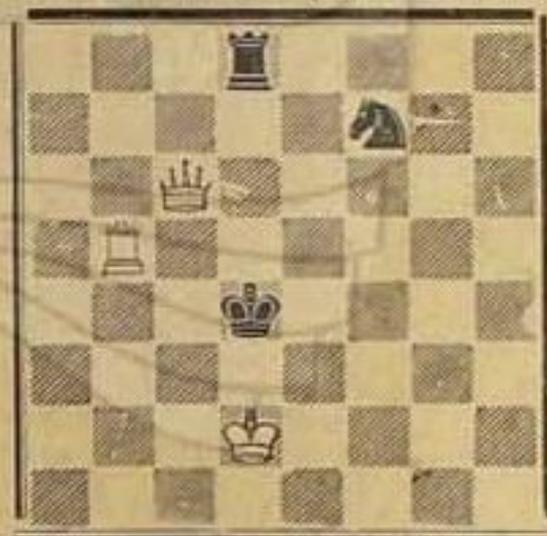
M. U. C. — M. O. T. 1-1.

De stand is nu:

M. U. C.	5	3	2	—	12	1	8
Hercules	6	2	2	2	11	6	6
M. O. T.	5	1	2	2	8	11	4
B. V. C.	4	1	—	3	1	14	2

Schaakrubriek.

Correspondenties aan L. G. Eggink, te Amboina.
Probleem no. 232 (van V. Marin).

Mat in 2 (twee) zetten.

Oplossingen.

No. 230 (drieziet van Kellner): 1. Dd1 — g1, enz.

No. 231 (eindstelling Anderssen — Alexander):

De stand was: Wit (Anderssen): Ka1, Dd1, Tf1, Tf4, Pd5; pionnen op a3, b2, e4, d3, e4, g5 en h3.

Zwart: Ke8, De8, Ta8, Tb8, Le6; pionnen op a4, e7, d6, d4, f7, g6 en h5.

JUWELIERS, HORLOGERS MAURICE WOLFF PASSER BESAR, SOERABAIA.

Gouden Dameshorloge met 5 jaar garantie f 15.—. Zilverstrikje met goudoplaag f 3.—.	Gouden Zegelringen voor dames f 12.50; voor heren f 20.—.	Drinkglas met zilver schild f 12.50.	So-Easy Lorgnet goudoplaag, f 7.50.	Gouden Kabajaspelden, solied, met ketting, f 15.—.	INVAR Horloges zijn de beste; 0.935 zilver, 15 rubis, ankerwerk, 10 jaar garantie, f 25.—.
Wit-metalen Horloges M. W., met 5 jaar garantie, f 4.50.	SWAN VULPEN met gouden pen, voorzien van Iridium, f 6.30.	Gouden Collier met gouden hartje f 14.—.	Wit-metalen Ijskan, verzilverd, f 45.—.	Zilv. Sigaretten-etuis, groote keuze, f 12.50, f 15.—, f 20.—, f 25.—.	Trouwringen in alle maten, gravure gratis: 14 karaatsgoud f 10.—. 18 karaatsgoud f 12.50. 22 karaatsgoud f 15.—.

2800 KM. door Russische Zandwoestijnen en Steppen

A A N
de Betrouwbaarheidsproef voor Automobielen
uitgeschreven door het
Keizerl. Russisch Ministerie van Oorlog
namen deel

Twee
Gewone

- O P E L -

Toerwagens

welke, niettegenstaande de zwaar gestelde eischen, den 14 daagschen tocht van Petersburg, over Pskow, Dwinsk, Wilna, Kowno, Grodno, Baranowitschi, Minsk, Smolensk, Moskau en Nowgorod en terug naar Petersburg

Zonder eenig defect aan den motor of onderdeel a. h. doel aankwamen.

TENGEVOLGE VAN DEZE BUITENGEWONE PRESTATIES

en van het zeer geringe Benzine en Olieverbruik en lage Bandenslijtage

besloot het Keizerlijk Russisch
Ministerie van Oorlog

Beide Opelwagens direct te kopen en een grootere bestelling
op deze wagens te laten volgen.

Voorwaar een groot succes!

N. V. GLASER, Soerabaia.

De Indische Moppentrommel.

En is Kees ook dood?
Ja, 't is jammer; hij begon al zoo'n mooien baard te krijgen.

Te Hamburg werd in 1869 de partij gespeeld, waarin bovengenoemde stelling genomen is. Anderssen won door:

Tf4 × f7 !! / Le8 × f7

Gedwongen, daar anders Damsverlies volgt.

Dd1 - f3! 3 Lf7 × d5
e4 × d5! 3 Opgegeven.

Na 2 Dd7 of De6 gaat de Dame verloren door Pf6 †
of Pc7 × †. Na 2 Lg8 beslist 3. Df8 †, Kd7; 4. Dg7 †, enz.

Th. GEIRNAERT.

Oendaän-Soerabaia.

ART ET MODES.

22

Schaaknieuws.

1. In den wedstrijd, dien de Nederlandsche Schaakbond in Augustus 1912 heeft doen spelen, is de uitslag bijzonder kenmerkend voor de onderlinge krachtsverhouding der mededingers. Het concours had te Delft plaats en ging om het kampioenschap van den Bond. Dr. Esser, Rud. Loman, Te Kolsté, Gouwentak, Baudet, Van Trotsenburg, J. Vijzelaar en Dr. Reeders hebben een aantal mooie partijen geleverd, waarvan Te Kolsté tegen de niet-prijswinner) het leeuwendeel had. Hieronder volgt het scorelijstje:

Deelnemers.	Loman en Esser schelen zoo weinig, dat men geen vergelijkingen mag maken tusschen deze beiden naar aanleiding van dit concours. Gouwentak, Reeders, Vijzelaar en Trotsenburg bleken niet thuis te hooren in een concours als dit. Dezen moeten meespelen in de gewone hoofdklasse.							
	Loman	Esser	Baudet	Te Kolsté	Gouwentak	Reeders	Vijzelaar	Van Trotsenburg
1. Rud. Loman	—	1/2	1/2	1	1	1	1	1
2. Dr. Esser	1/2	—	0	1	1	1	1	1
3. H. Baudet	1/2	0	—	1/2	0	1/2	1	1
4. J. W. Te Kolsté	0	0	1/2	—	1	1	1	1
5. H. Gouwentak	0	0	1	0	—	1/2	1/2	1
6. Dr. Reeders	0	0	1/2	1/2	0	—	1/2	1
7. J. Vijzelaar	0	0	0	0	1/2	1/2	—	1/2
8. R.J. van Trotsenburg	0	0	0	0	0	0	1/2	—

Dat zij meededen in het kampioenstournooi vond zijn oorzaak in het niet-meespelen van Dr. Olland, Speyer, A. E. van Foreest, Gans en Dr. D. van Foreest. Schelthout vertoefde in Engeland en Gans is naar Amerika verhuisd. Opmerkelijk is het, dat Esser en Te Kolsté beiden in de laatste 15 jaren een oiterst onvoldoende score hebben gemaakt tegen Loman in hun partijen in diverse wedstrijden (Loman scoorde 9 uit 10!). Dr. A. G. Olland heeft Loman tot een match uitgedaagd, naar aanleiding van diens resultaat in bovengemelden wedstrijd. Rud. Loman schrijft in zijn rubriek in *De Groene*, dat hij Dr. Olland's superioriteit erkent en bijzonder respect heeft voor zijn geniaal spel, doch dat dit hem (Loman) slechts een prikkel te meer zal zijn, met alle kracht de match uit te vechten.

Zijn na deze volmondige erkenenis niet en nederlaag en overwinning roemrijker en indrukwekkender dan wanneer eenvoudig weg geschreven ware: „Wij accepteren Dr. Ollands uitdaging“.

2. Een serieuze partij, gehonoreerd door eenige te Breslau vertoevende Russische schaakliefhebbers, werd gespeeld tusschen P. S. Leonhardt en den Rus Lewitsky en door laatstgenoemde gewonnen. Leonhardt schijnt zijn besten tijd gehad te hebben en verliest gaandeweg zijn reputatie als „hervorragend“ schaakmeester.

Practisch spel.

Hieronder een correspondentie-partij, gespeeld van 1911 tot 1912 tusschen,

Wit: Th. Hambrör (Hüsten, in Westfalen)	&	Zwart: Dominee Benter (de Kettenacker).
e2 — e4	1	e7 — e6
d2 — d4	2	d7 — d5
Pb1 — c3	3	Pg8 — f6

Lc1 — g5	4	Lf8 — e7
e4 — e5	5	Pf6 — d7
Lg5 × e7	6	Dd8 × e7
Lf1 — d3	7	De7 — b4

In verbinding met e7 — e5 door Schlechter aanbevolen als de weerlegging van 7. Ld3.

Pg1 — e2	8	e7 — e5
a2 — a3	9	Db4 — b6
Pe3 — b5	10	0 — 0

Uitmunten gespeeld! Na 10. . . . c4 krijgt Wit een heftigen aanval door 11. Pd6 †, Ke7; 12. Dd2 enz.

d4 × e5	11	Pd7 × e5
f2 — f4	12	a7 — a6

Een betere voortzetting was 13. . . . Pd3 × †; 13. Dd3 ×, Pd7; 14. Pb4. 16; 15. Pf3, fe5 ×; 15. fe5 × Pe5 plus eventueel Pe4.

Pb5 — d4	13	Db6 × b2
0 — 0	14	Pe5 × d3
Dd1 — d3	15	Dd2 — b6

Er dreigde Dameverlies door Tf1!

Tf1 — f3	16	Pb8 — d7
Tf3 — b3	17	g7 — g6
Dd3 — e3	18

Om op 18. . . . Kg7; 19. f5 te laten volgen.

.....	18	f7 — f6
Kg1 — h1	19	f6 × e5

Deze zet komt te vroeg. Eerst moest Tf7 gespeeld zijn.

f4 × e5	20	Tf8 — f7
De3 — g5	21	Pd7 — f8
Pd4 — f3	22	Lc8 — d7
Pe2 — g3	23	Ta8 — e8

Dit is de beslissende foutzet.

Pg3 — h5	24	Te8 — e7
Pb5 — f6	25	Kg8 — h8
Dg5 — h4	26

Niet 26. Dh6 wegens 26. . . . Db2; 27. Tf1, Tf6 ×; 28. ef6 ×, Df6 × en Zwart heeft goede remisekansen.

.....	26	Db6 — d8
Pf3 — g5	27	Ld7 — b5

Dit moet waarschijnlijk Tf1 verhinderen, maar de zwakte van den zet blijkt uit Wit's antwoord.

Pf6 × h7	28	Tf8 — f4
----------	----	----------

Na 28. . . . Th7 × is de fijne ressource 29. Pf7 †, Kg8; 30. Df6 mogelijk.

.....	28	Tf8 — f4
Db4 × f4	29	Pf8 × h7
Df4 × f6 †	30	Opgegeven.

Damiano-gambiet.

Wit: Jos. Krejciik. Zwart: Dr. R. Münz.

e2 — e4	1	e7 — e5
Pg1 — f3	2	f7 — f6
Pf3 × e5	3	Dd8 — e7 (f6 × e5 voert snel tot verlies).
Pe5 — f3	4

Fout ware 4. Dd1 — h5 †, g6; 5. Pg6 × wegens De4 × †.

.....	4	d7 — d5
-------	---	---------

Beter dan dadelijk De4 × †.

d2 — d3	5	d5 × e4
d3 × e4	6	De7 × e4 †
Lf1 — e3	7	Lc8 — f5

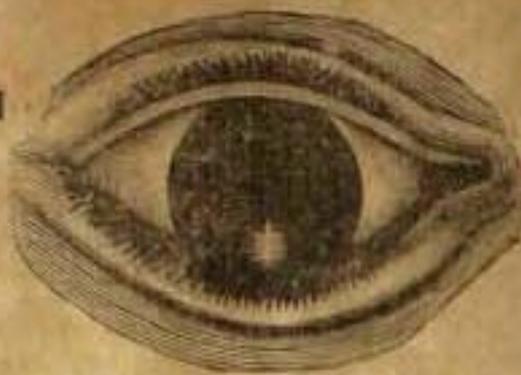
Beter dan dit is wel 7. . . . Lc8 — e6.

e2 — e3	8
---------	---	-------

Zwak gespeeld! Sterk ware 8. 0 — 0, bijv. De2 ×; 9. De1, Le7 (of De4; 10. Ld3 met stukwinst); 10. Pb1 — c3 (dreigt Pf3 — d4!), Pb8 — e6; 11. Le2 — b5, 0 — 0 — 0; 12. De3 (dreigt Pe1), enz.

G. Mager

Optische

Soerabaija

III

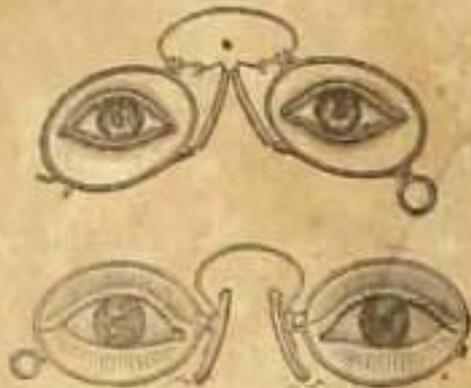
Artikelen.

Societeitstraat tel. 178.

Brillen, pincenez, lunettes, monocles en binocles.

Prima qualiteit glazen volgens médische voorschriften.

Catalogus op aanvraag **Gratis.**

Le1 — e3 8 Lf8 — d6
Pb1 — d2 9 Pg8 — e7
De4 — g4 10 De4 — g4

De Dame stond overal slecht. De tekstzet doet evenwel duidelijk verliezen.

Pf3 — g1 11 Dg4 — h4

De Dame heeft niet minder dan 15 vluchtvelden, maar op geen staat ze veilig. Na 11... Dg4 — g6 volgt 12. Le2 — h5; nu 11... Dg4 × g2; 12. Le — f3, Lf5 — g4; 13. Tf3 × g2, Lg4 × d1; 14. Lg2 × b7 en wit wint.

g2 — g3 12 Opgegeven.

Wat zou Zwart een pret hebben, als de pion f6 op G stond. De slotstand correspondeert met Zwart zwakken openingszet 2... f7 — 16.

ALLERLEI.

Drukfout.

„De best geslaagde groep van het feest vormden de dochters van den president als de „Negen Muizen“.

De wekker.

„Maar kind, waarom loop je nu op klaarlichten dag met den wekker rond?“

Karelje: „Mijn been is ingeslapen!“

Pijnlijke situatie.

Twee heeren waren in het lokaaltreintje met elkander in gesprek geraakt. „Gaaf u vanavond ook naar prof. Nordström's voordracht?“ vroeg de een.

„Ja“, antwoordde de ander.

„Volgt u mijn raad en gaat u er niet heen! Ik heb gehoord dat hij een ontzettend vervelende kerel is.“

„Ik moet er helaas wel heen“, zei de ander, „ik ben professor Nordström!“

Toegepaste hygiëne.

— Parvenu (tot zijn vrouw): „Eindelijk heb ik het be-roemde boek over hygiëne teruggevonden dat we ons ma-geschaft hebben en dat nu al 'n paar jaar zoek was.“

„Jammer dat we het niet eerder hadden! Maar waar was het dan?“

„'t Lag 'n de badkuip!“

Raadsels.

OPLOSSINGEN VAN DEN VORIGEN KEER:

1. Dertig woorden te halen uit het woord Amsterdam.

1 dam	11 rest	21 dame
2 raam	12 drs	22 ram
3 ster	13 Saag	23 ader
4 aster	14 Ma	24 rader
5 raad	15 te raam	25 tammer
6 daar	16 tam	26 maat
7 Saar	17 staar	27 aar
8 maar	18 aarde	28 rat
9 maat	19 mat	29 rad
10 stad	20 dat	30 mest

2. Oorlam.
3. Jasmintje-meidoorn-sneeuwbal.
4. Samitra.
5. Filtereer-hemoesial-waarde.

OPLOSSING VAN DEN REBUS:

Leiden in last.

NIEUWE RAADSELS.

- I. Welk goed Nederlandsch woord is te maken uit de letters: c, e, k, k, k, k, k, l, n, o, r?
- II. Wie was de oudste dichter?
- III. Wie was de grootste kaartspeler?
- IV. Which is the most awkward time for a train to start?
- V. Why can negroes be safely trusted with secrets?
- VI. What fastens two people together, but touches only one?
- VII. Why is a ring like eternity?
- IX. Welk verschil bestaat er tusschen een kromgebogen rijks-daalder en een in vieren gevouwen bankbiljet van f 10?
- X. Qu'est ce qu'un mari donne en cadeau à sa femme? Rebus.

